GLASILO DELAVCEV INDUSTRIJSKIH MONTAŽNIH PODJETIJ

GLASNIK

MAREC 1984, ŠTEVILKA 3, LETO XVIII

IMP Glasnik izdaja delavski svet IMP — Industrijska montažna podjetja Ljubljana v 8200 izvodih. Uredništvo: Ljubljana, Trebinjska 9, telefon (061) 343-342. Ureja uredniški odbor: Iztok Munih (predsednik), Miro Dražumerič (namestnik predsednika), Drago Goli, Ciril Hladnik, Lojze Javornik (odgovorni urednik), Aleksandra Kostanjevec, Janez Kržmanc, Ela Mulej, Janez Rojic, Dragica Rudolf, Katarina Sever in Majda Slapar. Tiska TiskarnaLjudske pravice v Ljubljani. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS št. 421-1-72 z dne 26. 9. 1974 je IMP Glasnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Volimo!

V teh dneh, ko je izšel Glasnik, so v vseh IMP-jevih tozdih, delovnih skupnostih in enovitih organizacijah volitve v organe upravljanja na vseh ravneh. S tem se zaključuje akcija, ki se je uradno začela z razpisom volitev in v katero so predvsem sindikalne organizacije vložile velik napor, da bi izbrali čim boljše delavce za opravljanje pomembnih samoupravnih funkcij.

Zaradi rokov za oddajo gradiv v tej številki ne moremo poročati o poteku volitev, bomo pa to naredili v aprilski številki, ko bomo tudi objavili sestavo organov na sozdovi ravni v novem mandatnem obdobju.

Z zbora Interne banke — zadnjič nagrajeni jemalci kreditov

V torek, 28. februarja se je sestal na zadnji seji v tem mandatnem obdobju zbor Interne banke in sprejel poročilo o poslovanju Interne banke v letu 1983 ter njen zaključni račun.

Poročilo Interne banke opozarja, da so naši tozdi in delovne organizacije lani izkoristili le 62,2 odstotka odobrenih bančnih limitov. To je vsekakor slabo, saj se je s tem povečeval pritisk na denar v Interni banki, s tem pa se je slabšala likvidnost sistema. Banke pa tudi niso zadovoljne, če ostajajo odobreni limiti neizkoriščeni in so tozdom, ki jih niso izkoristili, zagrozile, da jim jih letos ne bodo več odobrili.

V Interni banki ugotavljajo, da naši tozdi in delovne organizacije še vedno premalo koordinirano planirajo finančne tokove. O tem opozarjajo, da sta poslovna in finančna situacija iz meseca v mesec slabši — če ne bomo resneje pristopili k disciplini planiranja finančnih tokov, bomo zašli letos v težke likvidnostne probleme. Pri tem opozarjajo, da finančne službe ne morejo same pripraviti realnih planov finančnih tokov, še manj jih lahko same izvajajo, pač pa je na tem področju nujno sodelovanje tudi ostalih operativnih služb — nabavnih, proizvodnih in prodajnih.

V poročilu je Interna banka tudi prikazala, kateri tozdi so v njej združili največ denarja in kateri so ga največ koristili. Kot že prejšnja štiri leta, so tudi v letu 1983 največ vložili montažni tozdi, medtem ko so bili največji koristniki sredstev Interne banke proizvodni tozdi. Konkretneje: Daleč največ je vložila Elektromontaža (kar 46,4 odstotka vseh kratkoročnih sredstev, s katerimi je razpolagala Interna banka), sledijo pa Klima montaža, Ipko in Projektivni biro.

Ker pa vemo, da je danes za monterje malo dela, da investitorji ne dajejo avansov, pač pa vse bolj sami terjajo posojila, lahko pričakujemo, da se bodo v letošnjem letu razmere spremenile in se bodo montažni tozdi vse bolj pojavljali med iskalci denarja.

Podatek, da plana deviznih prilivov nismo izpolnili (zaostali smo za nekaj manj kot 8 odstotkov), ni presenetljiv, saj so znani problemi pri plačilih za dela v Iraku.

Naši tozdi in delovne organizacije so lani združili za uporabnike zunaj sistema 4,42 milijona dolarjev in čez 500.000 mark. To je združevanje za nakup reprodukcijskega materiala, pa tudi devize, ki so jih morali zagotoviti montažni tozdi za pridobitev del.

Interna banka je dobro poslovala, saj je ob koncu leta ostalo za delitev tozdov in delovnih organizacij 31,581.672,30 dinarjev skupnega dohodka, potem ko so napolnili tudi rezervni sklad in sklad osnovnih sredstev.

Ta skupni dohodek si delijo vlagatelji po posebnem ključu in sicer tako, da dobijo dajalci kreditov eno tretjino, jemalci pa dve tretjini. Ta ključ, ki bolj nagrajuje jemalce kreditov v časih zaostrene likvidnosti prav gotovo ni smotrn. Ko bodo sprejete dopolnitve aktov Interne banke, bo uveljavljen drugačen sistem: zbor Interne banke bo v planu za vsako leto posebej določil ključ za delitev skupnega dohodka. Pričakujemo lahko, da bodo takrat vlagatelji bolje nagrajeni.

Zanimiv je tudi podatek, da je Interna banka v letu 1983 na vsak dinar prispevka za svobodno menjavo dela ustvarila 3,40 dinarja skupnega dohodka (po fakturirani realizaciji). To je precej več kot v letu 1982, ko je na dinar svobodne menjave ustvarila 1,74 dinarja skupnega dohodka. V Interni banki so izračunali, da so v zadnjih štirih letih mnogi tozdi dobili ob poračunu skupnega dohodka celo več denarja, kot so ga v okviru svobodne menjave dela plačali za delovanje Interne banke.

Predsednik zbora Interne banke Bojan Šijanec se je na koncu zahvalil vodstvu banke za dobro delo in sodelovanje z najvišjim organom banke in dodal: »Mislim, da na finančnem področju v okviru IMP-ja dobro sodelujemo. Lepo bi bilo, če bi enako dobro sodelovali tudi na drugih področjih.«

LOJZE JAVORNIK

Za blagovne kredite se kaže potruditi!

Direktor Interne banke IMP Lojze Kosi je na zadnji seji zbora banke opozoril, da bi se morali naši tozdi potruditi za pridobitev blagovnih kreditov. V letošnjem letu bo to še bolj pomembno, saj moramo računati, da iz Iraka ne bo dosti deviz in bi nam blagovni krediti lahko precej pomagali.

Kosi je poudaril, da so blagovni krediti dokaj ugodni. Z njimi dobimo devizna sredstva vnaprej. Pomembna olajšava je tudi, da se na tisti del priliva, ki predstavlja vračilo kredita, ne plačuje deleža deviz za splošne družbene potrebe. Izvozniku pripadajo vse stimulacije, ki sicer veljajo za blagovni izvoz.

So pa pogoji za najetje takšnega kredita ostri. Tozd, ki želi tak kredit najeti, mora imeti dokaz o sklenjenih izvoznih poslih. V IMP-ju je lani koristila blagovni kredit samo Livarna sive in nodularne litine, ki ima ustrezno sodelovanje z nemškimi partnerji. Večina naših tozdov pa pri svojem izvozu nima tako obsežnega in dolgoročnega sodelovanja s tujimi partnerji, da bi se lahko potegovali za blagovne kredite.

Toda poskusiti bi vsekakor veljalo, kajti v letu 1984 bo deviz primanjkovalo.

L. J.

Stalno delati za izvoz

Večkrat smo podobni vremenu: če začne deževati, kdaj tudi zlepa ne zna nehati. Mi pa ne nehamo govoriti o istih rečeh, čeprav so slišane že stokrat, a nam očitno rajši papagajsko ponavljamo parole, namesto, da bi zgrabili nalogo za rep in glavo in jo speljali v uspeh.

Zdaj v začetku leta še ne občutimo take zagnanosti za prodajo naših izdelkov na tuje trge, ker smo nekako še vedno v ogrevanju. Mnogi naši tozdi se bodo znašli pred dilemami, kako naprej, ko bodo pred alternativo: Živeti ali pa životariti, če bo tudi to sploh mogoče.

Nekaj let nazaj so bili za montažno dejavnost zunanji trgi kar precej donosni, a ravno zdaj, ko bi morali vse to še naprej razvijati, prihaja do občutnega zastoja, celo zapiranja. To stanje zahteva od drugih, ki so bili bolj v ozadju, da se zdaj postavijo v prve vrste.

Pred koncem preteklega leta smo slišali, da je treba v tozdih od prvega dne delati za izvoz, kjer se po dolgoletnih željah le odpirajo oprijemljive možnosti. Obenem pa postaja vse bolj jasno, da je izvoz za nas nujna naloga, če hočemo preživeti. In ko vemo, kako bo treba izvoz obvezno povečati, je jasno, da ta naloga ne sme sloneti samo na ramah nekaterih, medtem ko bi se drugi obnašali po starem, torej še naprej slabo in drago delali. Znano je namreč, da dober izdelek in seveda primerna cena najdeta kupca. Izvoz je torej naloga, ki nas vse zadolžuje.

FRAN VODNIK

Emondovi smučarji so na letošnjih zimskih igrah obranili prvo mesto v skupnem seštevku točk. Drugo mesto so osvojili Izipovi smučarji, tretji pa so bili Livarji. Šeste zimske igre IMP so bile v soboto, 3. marca, na smučiščih v Podkorenu kljub slabemu vremenu. Podrobnejše rezultate objavljamo na zadnji strani. (Foto: Metka Bajda)

Gradbinci in stabilizacijski program

Republiški odbor sindikata delavcev gradbeništva Slovenije je na plenarni seji konec lanskega decembra razpravljal o nalogah sindikata naše dejavnosti. Na osnovi te razprave in mnogih predhodnih pogovorov je bil pripravljen dokument »Gradbeništvo in industrija gradbenih materialov Slovenije v uresničevanju dolgoročnega programa stabilizacije«, ki ga nekoliko skrajšanega, objavljamo. Izpustili smo predvsem tiste odstavke, ki govorijo o specifičnih problemih gradbeništva in industrije gradbenih materialov, kar za nas kot izvajalce montažnih del, ni tako zanimivo.

»Stabilizacija je zmanjšanje vseh vrst porabe na najbolj racionalno mero, kar z vidika gradbeništva pomeni tudi močno skrčenje investicij do realnih možnosti, ki pa so ob obveznostih in produkciji skromne, kar se kaže tudi za prihodnje.

Hkrati pomeni stabilizacijski program in usmeritve, kako ravnati, da iz razpoložljivih sredstev zgradimo čim več. To pa seveda pomeni, da mora biti naše delo bolj učinkovito, ob večji racionalnosti, kar bo tudi pogoj za družbeno priznanje našega dela.«

Kakšne so torej naloge sindikata v stabilizacijskih prizadevanjih?

»Gotovo je prva stvar poznavanje programa stabilizacije, še posebno tistih elementov, ki so za gradbenike okvir in usmeritev ter tistih elementov, ki opredeljujejo ravnanje v naših organizacijah. Z vidika stabilizacijskega programa bi morali nakazati vse ukrepe in ocenjevati tudi predloge, na osnovi katerih sprejemamo odločitve na različnih ravneh zunaj organizacij združenega dela. Glede na to je gotovo nujno večji usposabljanja vodstev osnovnih sindikalnih organizacij in konferenc o stabilizacijskem programu, ne le na splošno.

Naslednje zelo pomembno vprašanje je planiranje. Ker začenjamo pripravljati plane za naslednje srednjeročno obodbje, moramo v sindikatu opredeliti jasne usmeritve, ki naj služijo tudi za pripravo ustreznih strokovnih podlag in ukrepov, izhajajoč iz dolgoročne stabilizacijske usmeritve, dosedanjih izkušenj v lastni organizaciji, obstoječih pogojev in možnih predvidevanjih. Med drugim naj bi te usmeritve obravnavale naslednja vprašanja:

1.) Temeljito oceno vseh vrst zmogljivosti (sredstva za delo, materialni pogoji, delovna sila, stopnja likvidnosti in drugo) v primerjavi z možnostmi, ki jo daje najustreznejša uporaba oziroma angažiranja vsake od teh zmogljivosti glede na vse že uveljavljene in nove oblike.

2.) Oceno vseh potreb delavcev upoštevaje izhodišče, da si morajo delavci na vseh, tudi najenostavnejših nalogah, biti sposobni svojim delom zagotavljati socialno varnost, ki pa ne pomeni primerjava z zajamčenimi osebnimi dohodki - mora biti višja.

3.) Od ustreznih služb znotraj organizacije združenega dela moramo zahtevati analizo posrednih vplivov preko sistemskih rešitev in sporazumevanja v združenem delu v okviru reproverige.

4.) Opredeljeni morajo biti ključni cilji vse možnosti za njihovo doseganje.

Plani morajo vsebovati vse možne in potrebne ukrepe od organizacije dela, zagotavljanja del, izrabe vseh vrst zmogljivosti po najracionalnejših poteh, ne glede na trenutne oblike organiziranosti temeljne organizacije združenega dela in organizacije združenega dela, ukrepe za izboljšanje izrabe delovnega časa, racionalne izrabe materialov, kvalitete dela, sprotni nadzor ter podobne sestavine. Predvidevanja in ukrepi ne smejo biti le deklarativni, temveč povsem konkretni in določeni z nosilci.

V planih je potrebno opredeliti način zmanjševanja režije, njeno drugačno vlogo in sicer v tem, da predvsem več doprinaša k pogojem, v katerih bodo mogli delavci več in bolje proizvajati. V tem pogledu je potrebno predvideti in tudi zagotoviti močnejši pretok strokovnih kadrov na gradbišče in to takih z več

Nadaljevanje na 3. strani

IZ VSEBINE

- **Kakšne zadrege prinaša odlok o zamrznitvi cen** **str. 2**
- **Obiskali smo monterje, ki delajo na mlekarni v Arji vasi.** **str. 3**
- **Kaj lahko naredijo naši delegati?** **str. 4**
- **Kaj delajo in s kakšnimi problemi se srečujejo komisije za inovacije.** **str. 5**
- **Predstavljamo vam centralno kuhinjo.** **str. 6**
- **Planinci vabijo na izlete: 8. aprila na Ključ, do konca marca predplačilo za Mont Blanc!** **str. 8**

Zakon o minulem delu in razširjeni reprodukciji

Spremembe samoupravnih aktov bo treba temeljito pripraviti

Leta 1982 je bil v zvezni skupščini sprejet Zakon o razširjeni reprodukciji in minulem delu. To je zakon, ki precizira načine, kako delavci razpolagajo s sredstvi za razširjeno reprodukcijo. Seveda je treba določila tega zakona konkretizirati v samoupravnih aktih, česar pa v IMP-ju še nismo naredili.

Že ob sprejemanju Zakona o razširjeni reprodukciji in minulem delu je bilo jasno, da je njegova vsebina zahtevna in je za konkretizacijo potreben določen čas. V njegovih predhodnih določbah piše, da mora združeno delo vnesti zakonske novosti v samoupravne akte do konca leta 1983.

V sozdu IMP, kot že rečeno, tega roka nismo ujeli. Pa ne le mi, rečemo lahko, da so zelo redke tiste delovne organizacije, ki so svoje samoupravne akte popravile, še večje pa je vprašanje, ali jim je tudi dejansko uspelo opredeliti razširjeno reprodukcijo in minulo delo tako, kot sta v zakonu zamišljena.

Sozdova pravna služba je na posvetu direktorjev in vodij splošno kadrovskih služb konec januarja predstavila gradivo, v katerem so navedeni samoupravni akti, ki jih je treba na podlagi Zakona o razširjeni reprodukciji in minulem delu dopolniti oziroma popraviti. Načelno je tudi opredeljena vsebina novih in spremenjenih členov. Gre predvsem za oblikovanje investicijskih sredstev ter ugotavljanje delavčevega minulega dela.

Spremeniti je treba samoupravne akte delovnih organizacij in sicer Samoupravni sporazum o združitvi v delovno organizacijo, Statut, Samoupravni sporazum o osnovah in merilih za delitev dohodka, čistega dohodka in osebnih dohodkov, pa tudi Samoupravni sporazum o osnovah plana. Tovrstne akte je treba spremeniti tudi v tozdih, medtem ko sozdovih aktov ne bo treba dopolnjevati, ko bodo uveljavljene spremembe in dopolnitve, ki so bile predlagane decembra lani.

Pravniki so torej povedali, katere akte spremeniti in kaj naj spremembe vsebujejo, niso pa mogli predlagati tudi dokončnih tekstov, kajti vsebina sprememb je ekonomske narave. Če ne želimo uveljavljati zgolj formalnih sprememb, se bodo morali v delo vključiti ekonomisti in planerji ter dati izhodišča za opredelitev kriterijev pri oblikovanju in upravljanju denarja za naložbe, kakor tudi merila za ugotavljanje minulega dela.

Da gre res za težka vprašanja, kaže dejstvo, da so v podobnih škripcih tudi druge delovne organizacije. O minulem delu se sicer mnogo govori, nikjer pa ni videti modela, ki bi svojo veljavo dokazal v praksi in bi ga lahko vzeli za vzor.

L. J.

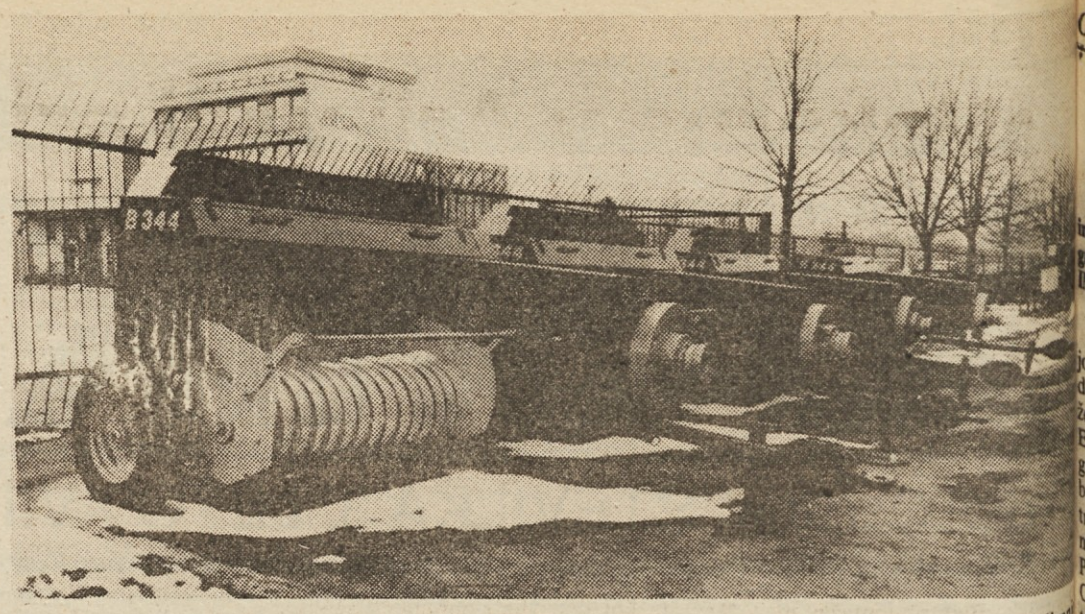

V februarju so v delovni organizaciji IMP Panonija naredili ničelno serijo petdesetih preš za baliranje sena. To je samostojen enoosni stroj za baliranje sena, slame in tudi trsnih vej (pomembna za vinogradniške kraje!)

S tem ko preša stisne slamo ali drug material in ga poveže v balo omogoči lažje nakladanje in transport do kmetije, tam pa spet lažje razkladanje in skladiščenje na manjšem prostoru.

V Panoniji so začeli prešo razvijati v drugi polovici leta 1982, zlasti intenzivno pa so jo razvijali v prvi polovici lanskega leta. Pri osvajanju preše je Panonija sodelovala s firmo Italo Svizzera, s tem da so konstrukcijo priredili tako, da bodo uporabljali domače materiale. Uvažati bodo morali vezalni sistem, medtem ko za reduktor iščejo domačega kooperanta.

Od lanskega maja do pozne jeseni so prešo tudi temeljito preizkusili in jo pokazali predstavnikom trgovskih hiš, s katerimi imajo samoupravne sporazume o skupnem nastopu. Trgovci so se nad prešami navdušili in bi jih bili pripavljeni naročiti nad 650. Toliko jih Panonija sploh ne more narediti. V planu so si postavili cilj, da jih bodo naredili 400, toda zaradi težav s ceno je dvomljivo, ali bodo dosegli ta cilj.

(Foto: L. J.)

Z razširjene seje predsedstva murskosoboškega sindikalnega sveta, ki je bila v Panoniji

Panonija: Ukrepi za kvalitetnejše gospodarjenje

V jedilnici IMP — DO Panonije je bila 17. februarja razširjena seja predsedstva občinskega sindikalnega sveta Murska Sobota, skupaj z izvršnim odborom osnovne organizacije zveze sindikatov IMP — DO Panonija. Navzoči so bili tudi predstavniki občinskih družbeno političnih organizacij in izvršnega sveta.

Najprej so obravnavali poročilo o delu zborov občinske skupščine, njenih organov, izvršnega sveta in o uresničevanju delegatskih odnosov. Po dolgi razpravi so omenjeno poročilo sprejeli, čeprav ni manjkalo tudi kritičnih pripomb na račun delegatskega sistema v občini. Tako so menili, da delegati pogosto prejemajo gradiva prepozno, ker onemogoča razprave v delegatski bazi. Tako se mora delegat, kar sam odločati brez posvetovanja, čeprav gre včasih za pereča vprašanja in odločitve. Gradiva so tudi preobširna in premalo jasna za povprečno izobraženega delegata. Opozorili so tudi da se pripombe delegacij ne upoštevajo. Poudarili so tudi pomen povratnih informacij. O zastopanju različnih stališč in zadregah delegatov, ko se znajdejo v dvojni vlogi izvajalca in uporabnika je spregovoril delegat z Panonije.

Poudarili so da ne bi smeli biti preveč črnogledi glede uveljavljanja delegatskega odločanja, čigar okviri so danes v praksi marsikdaj zoženi. Delo delegacij in konference delegacij, kjer je največ problemov, bi moralo bolj zaživeti, zato je potrebno posvetiti več pozornosti kadrovanju delegatov, da bodo odgovorno opravljali zaupano jim funkcijo.

Nato je direktor IMP Panonija Emil Zelko seznanil navzoče s položajem kovinskopredelovalne industrije v soboški občini. Zaradi spremenjenih pogojev gospodarjenja opazujemo občuten padec sredstev za raširjeno reprodukcijo. Panonija je zato morala odlagati ureditev lakirnice, čeprav so v obstoječi delovne razmere nemogoče. Tarejo jo tudi visoke obrestne mere.

Ob relativno nizkih osebnih dohodkih Panonija kupuje vse dražje surovine, za katere združuje tudi devize, medtem ko surovine prejema nepravočasno, pa še slabe so. To pa ima za posledico, da ne dosegajo planiranega količinskega obsega proizvodnje in ne morejo izpolnjevati obveznosti do svojih partnerjev.

Panonija se je v zadnjem času preusmerila na zahtevnejše programe na področju kmetijske mehanizacije. 780 članski kolektiv, je v letu 1983 povečal celotni prihodek za 44 odstotkov, porabljena sredstva za 43 odstotkov in dohodek za 46 odstotkov. Problematične so zlasti dajatve iz dohodka, ki naraščajo znatno hitreje in sicer za 68 odstotkov, medtem, ko se je čisti dohodek povečal za 34 odstotkov, osebni dohodki za 36 in ostanek dohodka 81 odstotkov. Število zaposlenih so povečali za 4,6 odstotka, rast produktivnosti za 3 odstotke, izvoz pa je večji nekaj nad 60 odstotkov.

V zaostrenih gospodarskih pogojih, ko nas pestijo obresti in zato nižja akumulativnost, je prišlo pri realizaciji naših srednjeročnih planskih nalog do občutnega zmanjšanja sredstev za razširjeno reprodukcijo, kar je povzročilo na izpad večjih investicijskih naložb. V Panoniji bi po srednjeročnem programu želeli razširiti proizvodne prostore, za kar je bila pripravljena dokumentacija.

S to investicijo bi rešili občutne probleme, kot je lakirnica, ki lahko vsak čas odpove, v njej pa delajo tudi za Agroservis in druge murskosoboške delovne organizacije. V delavnici bi morali posodobiti opremo, obnoviti pa bo treba tudi jedilnico.

Kljub vsem težavam Panonija uspešno povečuje obseg dela in je nekatere programe prenesla v druge organizacije, klimatski program in opremo za dvigala v IMP-jeve tozde v Ljubljano, Tamov program v soboški Agroservis nekatere programe v Blisk. Prav z Bliskom skupno načrtujejo povečano proizvodnjo kmetijskega programa, kot so pnevmatski sadilci, becker stiskalnice sena in predsetvenike.

Letos načrtujejo da bodo še povečali izvoz in tudi prodajo doma, da bodo s kvalitetnejšim gospodarjem ustvarili sredstva za enostavno in razširjeno reprodukcijo in si tudi zagotovili več lastnih obratnih sredstev. Z uresničevanjem načrtovanih investicijskih naložb z razširitvijo proizvodnih prostorih, posodobitvijo opreme, nabavo novih strojev v lakirnici, izgradnjo aneksa za jedilnico bi naj povečali proizvodnjo. Skupaj z Železarno Ravne bodo vložili precejšnja sredstva za opremo orodij. Skupaj z Bliskom pa bodo povečali obseg proizvodnje kovinarskih izdelkov, toplotnega oblikovanja in kmetijskega programa, s čimer bodo stabilizirali poslovanje obeh organizacij in izboljšali položaj na tržišču.

Panonija se zavzema za sodelovanje tudi z drugimi delovnimi organizacijami v občini oziroma regiji, da bi smotrno izkoristili zmogljivosti.

frk

V mariborski Montaži pravijo

Vsaj znotraj sozda bi se morali držati dogovorjenih rokov in cen

Tudi v mariborskem tozdu Montaža se otepajo s problemi okoli cen. Zadnjič so namreč korigirali cene svojih izdelkov v začetku lanskega septembra. Potem so sicer imeli decembra lani pripravljene nove, za 30 odstotkov višje cene za letošnje prve tri mesece, pa je prišel ukrep zisa, ki je nekaterim zamrznil cene.

V Montažo nenehno prihajajo zahtevki dobaviteljev materialov in kooperantov za dvig njihovih storitev. »Po novih cenah ne bi smeli kupovati,« je dejal vodja nabave tega tozda Rado Zupan, »in tudi ne kupujemo, vendar pa prihajamo s tem v težave, ker ne dobivamo materialov. Nekateri proizvajalci že ukinjajo proizvodnjo nekaterih izdelkov. Problem je predvsem pri ceveh, ker so se v primerjavi z lanskim decembrom podražile. Ukrep o zamrznitvi cen proizvajalcev cevi ne tangira, ker so dobili odobrene cene 22. decembra lani. Kljub temu pa nekaterih cevi z določeno dimenzijo ni na tržišču in jih tudi nihče ne proizvaja — to so pocinkane cevi predvsem pol cole in tričet cole, brezšivne cevi, lahke in srednje proge. Namesto brezšivnih cevi so v prodaji hladno vlečene, seveda tudi z višjo ceno."

Kot so povedali v Montaži, so problemi tudi pri aluminiju in bakru, ker proizvajalci zahtevajo devizno udeležbo, združevanje deviz, a kljub temu, da vse to Montaža združi, ji tega materiala ne dobavljajo ali pa ga ji dobavljajo mnogo manj, kot pa so njene potrebe.

Kar zadeva cen je isto pri Trati in Klimatu, ki so dvignili cene decembra. Montaža ima potem težave pri investitorjih, ki ji nočejo priznavati novih cen. Dobavitelji znotraj sozda IMP zahtevajo 50 do 70 odstotne brezobrestne avanse, vendar tudi s tem ne garantirajo fiksnih cen in rokov, kazenskih penalov pa nihče noče akceptirati.

V tozdu Montaža menijo, da bi bilo predvsem treba v sistemu sozda IMP napraviti dogovor o pravočasni dobavi opreme proizvodnih tozdov, o rokih in cenah.

M. P.

Še en nov izdelek iz Panonije

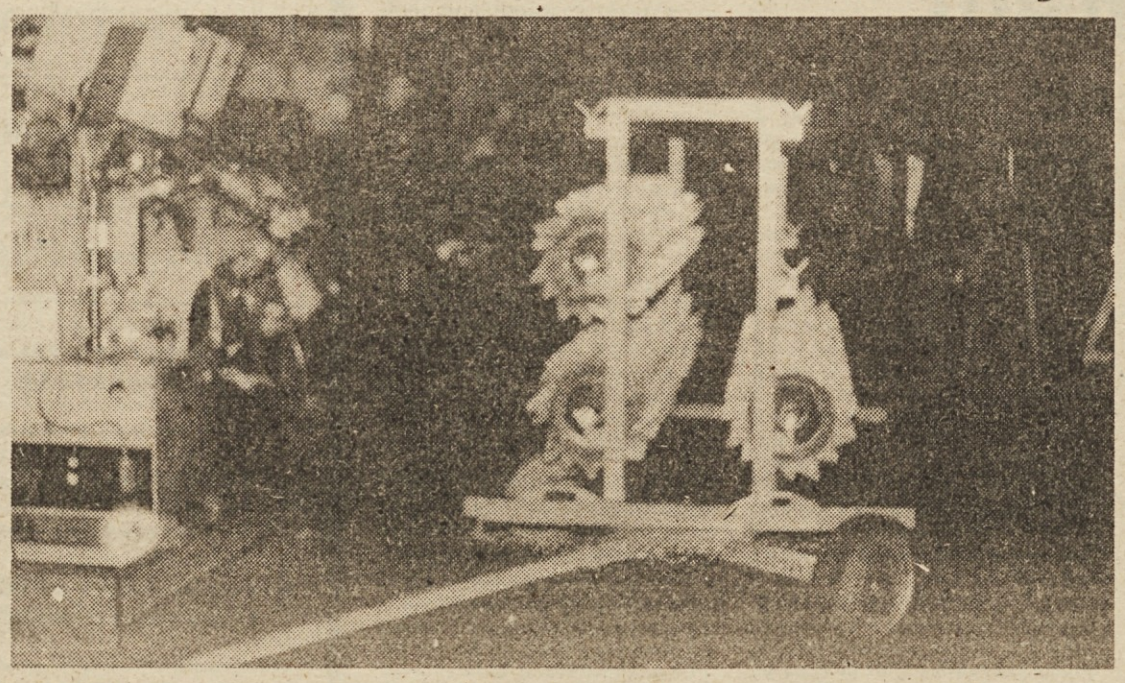

Z Italijansko firmo Pegararo je Paninija začela osvajati in delati predsetvenike. V proizvodnji je že prvih 100 tovrstnih kmetijskih strojev. (Foto: frku)

Preše so narejene, prodajati jih ne morejo

Odlok pravi: Za nove izdelke ni cen

Odlok o zamrznitvi cen, ki ga je ZIS sprejel 23. decembra lani, je delovni organizaciji IMP — Panonija prinesel hude zadrege.

Z istim odlokom so se namreč podražili izdelki črne in barvne metalurgije ter gumijasti in plastični proizvodi za okrog 21 odstotkov. Panonija pa v svoji proizvodnji uporablja prav vse naštete proizvode, zato se bodo njeni proizvodni stroški povečali za okrog 15 odstotkov — oziroma za 190 milijonov dinarjev. Nastalo je torej nesorazmerje med povišanimi stroški in cenami Panonijinih izdelkov, ki so zamrznjene. Če bo zamrznitev res veljala šest mesecev bo Panonijin polletni obračun kaj kritičen.

Še bolj absurdno je določilo, da ni novih cen za nove proizvode. Vemo, da so bili tako imenovani novi proizvodi v preteklih zamrznitvah zvijača, ki so jo uporabljali mnogi proizvajalci za uveljavljanje višjih cen. To je bilo deležno mnogih kritik. Decembrski odlok pa je šel v drugo skrajnost, saj ne priznava nobenih cen niti za resnično nove proizvode.

Panonija pa ima tak izdelek in sicer prešo za baliranje sena in slame. Ta stroj so razvijali dve leti. Panonija doslej v svojem proizvodnem programu ni imela nobenega podobnega stroja, pa tudi noben drug jugoslovanski proizvajalec ne dela takšnih preš, ki so primerne za individualne kmetovalce.

V februarju so v Panoniji naredili prvih 50 preš, ki so vredne okrog 29 milijonov dinarjev. Imajo tudi kupce, ki preše komaj čakajo — prodajati pa jih ne smejo, ker odlok ne predvideva nobenega načina za oblikovanje cene. Povejmo še to, da je Panonija porabila 3,5 milijona dinarjev za orodja in pripravo serijske proizvodnje in da so plačali tudi del materiala za serije, ki jih bodo delali aprila, maja in junija. Pa vidimo, kak udarec je to. Če se ne bo našla rešitev za ceno, bo imela Panonija zamrznjenega kar precej denarja.

Skratka, res čudno. Imamo gospodarske organizacije, ki so preše v Panoniji naročile in jih želijo čim prej prevzeti. Preše so narejene in stojijo na dvorišču, ker ni nobenega načina, da bi potrdili ceno.

Panonija je cenik za preše dostavila republiški skupnosti cen 1. decembra lani. 13. decembra je komisija za cene pri Splošnem združenju kovinske industrije dala mnenje, da je zahtevana cena primerna. Na seji so se tudi strinjali s Panonijinim zahtevkom za podražitev ostalih kmetijskih strojev za do 68 odstotkov. Toda nobena od teh Panonijih želja ni bila uresničena — še preden so prišle v dnevni red skupnosti za cene, je bil sprejet odlok o zamrznitvi cen.

Kljub odloku je Panonija nekaj preš ničelne serije predala kupcem. Toda takoj jih je obiskal republiški tržni inšpektor in pregledal situacijo. Razložili so mu svoje zadrege in ga vprašali, kaj naj vendar naredijo, da njihovo delo ostalo brez rezultata. Tudi inšpektor jim ni vedel pomagati.

Zaenkrat imajo edini odgovor, da preš ne smejo dati v prodajo. Na Združevanje proizvajalcev kmetijske mehanizacije pri Zvezni gospodarski zbornici je prišel zahtevek za uvoz 10 takšnih preš...

L.

Objekti, ki jih gradimo

Mlekarna v Arji vasi pri Celju

O Mlekarni v Arji vasi, za katero je IMP projektiral, delno dobavil in tudi montiral tehnologijo, smo v Glasniku pisali že lani. Zdaj, ko gre gradnja mlekarne h koncu, smo jo poslikali in obiskali na gradbišču IMP-jeve monterje inštalacij.

Na gradbišču mlekarne, ki so jo začeli graditi pred tremi leti, delajo monterji Elektromontaže, OV-ja, Klime Celje. Tozd Elektromontaža se je vključil v gradnjo predlanskim. Na gradbišču je bilo povprečno 18 Elektromontažinih monterjev. Vodja montaže iz tega tozda je Zlatko Plačko, vodilni monter pa Polde Oplotnik. Elektromontaža na tem objektu vgrajuje naslednje instalacije: razsvetljavo, električno moč, trafopostajo, telefonijo, ozvočenje, požarno javljanje in tehnološke instalacije. Vrednost vseh njenih del na tem gradbišču znaša 35 milijonov dinarjev. Oprema in materiali, ki jih vgrajujejo monterji tega tozda so jugoslovanski.

Investitor gradnje je Hmezad Žalec. Poleg omenjenih IMP tozdov je od IMP sodeloval še Tehnomont, Inženiring, ki je sklenitelj pogodbe za dela na tem objektu; instalacijske projekte pa je izdelal Projektivni biro.

Nosilec vseh del na gradbišču je Gradis Celje. Na gradbišču nastopajo še Loška tovarna hladilnikov, Emo Celje, Alfa Laval iz Avstrije kot dobavitelj opreme in drugi. Tehnološki projekt za mlekarno je izdelal Mlekarski šolski center Kranj, glavne gradbene projekte pa Projektivni atelje Ljubljana.

Kot sta povedala vodja montaže Plačko in vodilni monter Oplotnik, je bilo sodelovanje IMP monterjev z drugimi izvajalci del v glavnem dobro. Dela pa so bila v primerjavi z deli na podobnih gradbiščih zelo zahtevna zaradi specifičnosti, ki jih zahteva tehnološki proces proizvodnje mleka (nerjaveči materiali), predvsem pa zaradi projektne dokumentacije, ki je bila neustrezna, nedodelana in večkrat spreminjana, je bilo onemogočeno kontinuirano delo. Zima ni smela biti ovira pri delu zaradi pomebnosti objekta, ki ga je investitor hotel dati čimprej v obratovanje.

V hudem mrazu so se monterji lahko pogreli v kontejnerju, kjer je električni radiator. Zaradi zime ni bilo večjih težav pa tudi ne bolniških izostankov. Problem je bil z dobavo opreme za trafo postajo, ki je vezana na uvožene repromateriale. Monterji niso imeli tople malice na gradbišču. Eden od monterjev se je s kombijem vozil do bližnje trgovine, kjer je za monterje kupoval malice. Umivali so se lahko v barakah gradbincev. Na delo in z dela so se monterji vozili s kombijem, ki je na razpolago za gradbišče, saj javnega prevoza do gradbišča ni. Monterji stanujejo v Celju in v bližnji okolici — večina od njih je na tem območju doma.

»Skupina Elektromontažinih monterjev je bila zelo prizadevna,« je povedal vodilni monter Oplotnik, »kar se kaže v večkratnem preseganju norm.«

Direktor mlekarne v izgradnji Jože Janše pa je povedal, da bo regijska konzumna mlekarna Arja vas, ki ima 12000 kvadratnih metrov uporabne površine, delala z zmogljivostjo 150.000 litrov dnevne predelave mleka v eni izmeni. Proizvodni program obsega proizvodnjo konzumnega mleka, vseh vrst jogurtov, sladke in kisle smetane, razne vrste mlečnih napitkov, sir drobljenec, trdi sir in maslo. Mlekarna odkupuje mleko na območju štirinajstih občin (celjske, koroške, posavske in zasavske regije), na katerem prebiva okoli 380.000 prebivalcev.

Objekt se gradi na osnovi sovlaganja, pri čemer sodeluje 78 sovlagateljev z omenjenih območij. Gradnja objekta bo stala 870 milijonov dinarjev.

Po pogodbah bi morala biti gradnja mlekarne zaključena konec lanskega decembra, vendar bo zaradi manjših nepredvidenih dodatnih del začela obratovati letos aprila.

MARIJA PRIMC

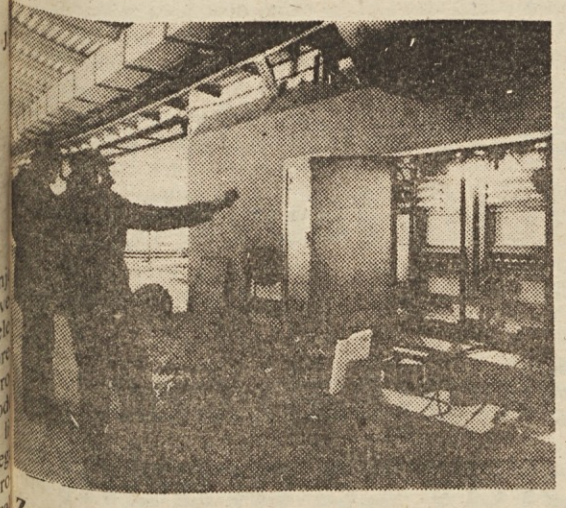

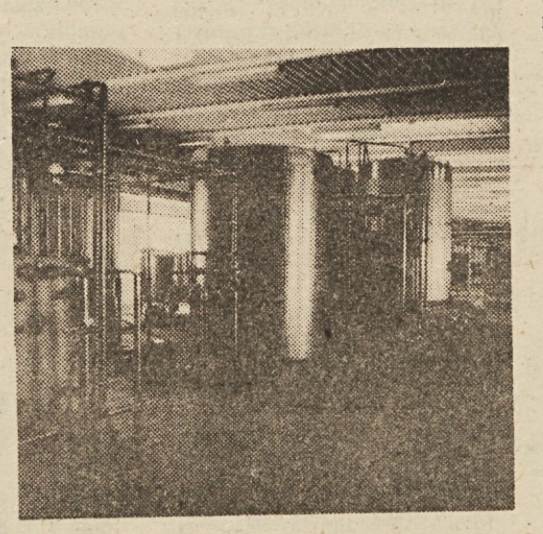

Z gradbišča mlekarne v Arji vasi. Levo: Posvet pri električnem razdelilniku. Desno: Elektromontaža je vgradila tudi elektroinstalacije, ki napajajo tehnološko opremo. Del te opreme je tudi dobavil IMP.

Več glav več ve.
Več sodelavcev, boljši Glasnik!

Kar izberemo, to imamo

Premislimo, ko volimo!

»Na volitvah sem obkrožil svojega kandidata in mu s tem dal pravico, da zastopa skupne in moje interese, bi vsakdo lahko rekel, ko opravi svojo samoupravljalsko dolžnost. Res je, da že več kot tridesetletja volimo delavske svete in druge organe ter s tem tudi potrjujemo želje, da odločamo o gospodarjenju in to najprej neposredno (pri izbiri kandidatov ter pri volitvah), nato pa posredno preko svojih izvoljenih delegatov razvijamo samoupravne pravice naprej vse v smislu napredka, sodelovanja pri odločanju, kam z našim dohodkom, kako racionalno gospodariti ter s tem dosegati svoje mesto med ostalimi, ki imajo svoje delovne dolžnosti.

Ko prebiramo te vrstice, smo na pragu volitev ali pa tik za njimi. To so pomembne odločitve, na kar smo morali misliti že ob kandidiranju delegatov, da smo vse priprave vršili odgovorno, da si nismo dovolili le formalnosti, češ, važno je, da je zahtevano število zadoščeno. Ob tem važnem dogodku si moramo tudi priznati, da smo pri odločitvah večkrat ohlapni. Nimamo trdnih stališč, pa nasedamo kakim vplivom, ker ni lažjega, kot dvigniti dva prsta, čeravno ni to opravilo tako malo vredno, da se ne bi bilo treba ob njem globlje zamisliti, zakaj smo roko sploh dvignili in s tem potrdili že kar običajno navado — nihče proti —, čeprav bi morda pri sebi drugače mislil, tu pa je na zboru ljudi okolje, ki ima svoj vpliv in le redko hočejo izstopati s svojimi mnenji. Kar je primorano, ni prida, to dobro vemo, vendar se ob volitvah tega premalo zavedamo, puščamo se celo stihiji, kakor bo pa bo, jaz ne morem nič pomagati...

In ko smo mi pri svojih odločitvah površni, je treba računati tudi na to, da tudi naši izvoljeni predstavniki niso na vrhu svoje zrelosti in zavesti, da bi popolno sodelovali na mestih odločanja. V načelu vsi želimo, da neko telo dobro funkcionira, da opraviči naše zaupanje. Vendar ni vedno tako, kajti mnogi izmed njih tudi pozabijo na sejo in je tako okrnjena sklepčnost. Res je sicer, da imamo volitve na dve leti, da s tem damo samoupravljalske pravice čim večim ljudem, da bi se, bodimo odkriti, nekateri tudi ne utrudili preveč ali celo postali nosilci neaktivnosti, avtarkije, birokratizma in še česa.

Ta opozorila poslušamo že leta, včasih se koga primejo, dosti pa jih gre z ljudskim tokom. Zakaj bi šel proti njemu, čeprav vem, da bi se dalo kaj popraviti? Ob tem moramo sicer vedeti, da večina ima lahko vedno prav, v kolikor kak individuo ne vrže kake parole, ki napravi zmedo. O enakem pojavu lahko mislimo tudi v svojem okolju in torej oblast, ki smo jo volili, potem obstaja popolnoma suverena, a mi pa lahko samo prikimavamo. Tako pa se lahko obnašajo samo tisti, ki hočejo sebi slabo, čeprav delajo direktno s takim namenom, pač pa z brezbrižnostjo.

In ko so predsedniki delavskih svetov pred volitvami dajali svoje ocene, marsikje niso mogli povedati kaj prida pohval. Več je bilo problemov, težav, da ni še pravega nagrajevanja po delu, da tudi dela manjka. Skratka kopica zadev je, ki naj bi jih po volitvah bolj uspešno reševali, ob pomoči tudi volilcev, seveda.

FRAN VODNIK

Nadaljevanje s 1. strani

strokovne izobraženosti. V tem pogledu morajo biti vodilo potrebe v proizvodnji in na gradbiščih. Ukrepe preusmerjanja teh strokovnjakov v proizvodnjo na gradbišča, mora spremljati tudi možno prevrednotenje proizvodnega dela.

V projektivi, za katero v zmanjšani investicijski izgradnji primanjkuje dela, je še pomembnejše prestrukturiranje v višje oblike združevanja znanja, tehnologije, sposobnosti svetovanja, načrtovanja in podobno. Dejstvo je, da manjka ustreznih razvojnih programov doma, da v tujini z oblikami svetovanja in odpiranja možnosti izvoza storitev ter opreme, še praktično nismo prodrli. V tej dejavnosti je še posebej izrazita razdrobljenost in premajhna usmerjenost naše panoge. Ob tem se predvsem z vidika tehničnih znanj, zmogljivosti, gotovo večje od rezultatov. V vseh organizacijah je treba oceniti sposobnosti, sindikat naj zahteva od strokovnih in vodilnih delavcev jasne programe, zasnovane na razvoju strokovne in funkcionalne sposobnosti.

Projektive nikakor ne moremo smatrati kot administrativno, ampak gospodarsko dejavnost, tako z vidika pridobivanja kot razpolaganja z dohodkom, ki ga naj ne namenja le v pogoje dela, ampak v večji meri v krepitev funkcije, glede na vrsto projektive (krepitev znanja, prodor na tržišče, udeležba v nudenju rešitev, itd.). V večjih projektantskih organizacijah združenega dela so dolžni pripraviti razvojne programe v smeri usposobitve za večji delež svetovalne dejavnosti, predvsem za tujino.

Smelt in Rudis, kot inženiring organizaciji, so dolžne, da ne le delavcem v teh delovnih skupnostih, temveč predvsem še onim v investicijskem izvozu, zagotovijo nove možnosti. Projektive v organizacijah združenega dela gradbeništva, ki so v več primerih zelo sposobne, naj bi se povezovale in usposabljale v močne izvajalske inženiringe, usposabljale izvajalce za vsa zahtevnejša dela v tujini in za vse večji izvoz našega znanja, dela in blaga.

V dosedanjem razvoju smo dosegli pomembne uspehe, vezi in pogoje za nastopanje v tujini pri izvajalskih organizacijah (operativa, zaključne dejavnosti, montaža). Vse te dosežke in spoznanja je treba razvijati naprej. Tako je potrebno v sleherni organizaciji združenega dela oceniti vse možnosti nastopanja v tujini, pri čemer je v manjših organizacijah združenega dela treba razviti tozadevno povezovanje z večjimi, ki že imajo vzpostavljene vezi in tudi več pogojev za prodor na tuja tržišča.

Izvajanje investicij, kot najpomembnejša oblika izvoza gradbeništva, mora biti v celoti vodilo za povezovanje in organiziranje na dohodkovnih principih. V tem pogledu smatramo, da je v organizacijah združenega dela potrebno storiti vse za večjo usposobljenost za taka dela, za kar so zadolžene gotove organizacije združenega dela, ki že izvajajo določene adela v tujini in sestavljene organizacije, v katere se povezujejo. Predvsem je treba krepiti strokovno usposobljenost pridobivanja, priprave in izvajanja del - tako imenovano inženiring dejavnost v izvajalskih organizacijah, kot so SCT, Gradis, SOZD Imos, SOZD Giposs, Primorje - Ajdovščina, IMP EM Hidromontaža in drugi.

Že oblikovani inženiring organizaciji Smelt in predvsem Rudis, sta prevzeli obveznost, da razvijeta ustrezno inženiring funkcijo, ki bo v večji meri omogočila gradbeništvu nastop v tujini.

Gotovo mora za večje dosežke obstajati tudi pripravljenost sodelovanja kadrov v organizacijah združenega dela operative.

V splošnem združenju gradbeništva in industrije gradbenega materiala Slovenije mora biti mesto za čvrst dogovor o ustrezni usmeritvi organiziranja za nastop v tujini.

V Gospodarski zbornici Slovenije - odbor samoupravnega sporazuma izvajalcev investicijskih del v tujini, naj bi v večji meri povezoval udeležence za skupen izvoz tehnologije, opreme, gradbenih del in montaže.

Investicijska dela naj bodo še bolj predmet meddržavnih dogovorov in povezav. Za kar morajo biti vedno na razpolago reference.

Z vidika organiziranosti se zavzemamo, da se tisti, ki so sposobni za učinkovito graditev, razvijajo naprej in jim je treba dati vso podporo, ostali pa naj kar najhitreje vidijo razvoj v preusmeritvi in tudi v tesnejši povezavi s tistimi, ki jih lahko povedejo v učinkovito delo.

Sposobnost za boljše delo mora biti vodilo razvoja, ne pa, kar je marsikje prisotno, glavno, da se preživi.

Na osnovi Zakona o združenem delu in dosedanjih izkušnjah bomo pristopili k pripravi dogovora, v katerem bomo opredelili pogoje in kriterije oblik organiziranja, predvsem v temeljnih organizacijah združenega dela, ki morajo dati optimalne rezultate.

V planu gradbeništva, ki se združuje v Splošnem združevanju, naj bi bila priprava ustreznih strokovnih osnov za resnično uveljavljanje politike cen, za hitrejši razvoj standardizacije, za dograjevanje normativov in meril, kvalitete dela ter podobno, s čimer moramo povečati učinkovitost. Konkretne naloge naj se strokovno opravijo v Gradbenem centru Slovenije ter nato dosledno pri vseh upoštevajo v praksi in upoštevajo pri ugotavljanju delovne učinkovitosti. V tem pogledu, predvsem ko gre za stanovanjsko izgradnjo, morajo ustrezne strokovne zahteve dati tudi Zveza stanovanjskih skupnosti in drugi dejavniki, predvsem pa udeleženci Družbenega dogovora o racionalizaciji stanovanjske graditve. Pospeši naj se izdelava potrebnih strokovnih osnov za proizvodnjo oziroma izgradnjo stanovanj.

Na področju oblikovanja cen je v letu 1984 neobhodno izoblikovati ustrezna merila - tehnična in ekonomska, za vrednotenje dela v gradbeništvu, ki morajo biti osnova cenovnim razmeram, družbeni korektivi pa naj bi izražali le skupen interes ter omogočali, da se cene v večji meri oblikujejo znotraj reprodukcijskih celot - seveda na že prej omenjenih kriterijih.

V vseh sredinah bomo v osnovnih organizacijah vztrajali na zahtevi, da se stroški na izdelavi objekta neposredno spremljajo ter, da jih delavci na njem obvladujejo tako, da sproti sprejemajo ukrepe za boljše rezultate.

Poleg že omenjenih aktivnosti, ki naj doprinesejo k primernim delovnim in življenjskim pogojem, bomo v vseh organizacijah zahtevali spoštovanje minimalnih standardov zaposlovanja in to v vseh pogledih.

Predvsem postaja vse bolj pereče vprašanje zagotavljanja ustrezne prehrane delavcev, zaradi nagle rasti cen hrane in preozkih meril ustreznega družbenega dogovora.

V letu 1984 bomo v vseh sredinah preverili osnove za delitev osebnih dohodkov — opise ter vrednotenje del in nalog, merila za kvaliteto, za porabo časa in materiala, za organiziranje ter vodenje del, oblikovali kazalce za ugotavljanje in spremljanje uspešnosti. S poenotenjem osnov in oblikovanjem kazalcev, ki naj omogočijo optimalno izrabo vseh proizvodnih možnosti, gospodarno upravljanje z dohodkom, vloženim v sredstva za delo, se bomo skušali kar najbolj približati delitvi po delu in doseči, da bo osebni dohodek dejansko vzpodbuda za boljše delo in boljše gospodarjenje.

V Republiškem odboru si bomo prizadevali, da se cilji samoupravnega sporazuma panoge uveljavljajo tudi v pogledu ustreznega vrednotenja rezultatov dela gradbenega delavca in njegov položaj v sklopu drugih panog gospodarstva, upoštevaje laten razvoj in izrabo možnosti. Sprotno bomo spremljali uresničevanje omenjenega sporazuma. Predlagamo, da se v okviru Splošnega združenja spremlja strokovne osnove, na katerih temelji delitev dohodka in osebnega dohodka ter, da skupno s strokovnimi ustanovami, te osnove dograjujejo.

Še o članku »Kako s tozdi, ki ne sodelujejo pri izgradnji računalniškega sistema?«

Sporazum naj velja za vse!

V zvezi s člankom »Kako s tozdi, ki ne sodelujejo pri izgradnji računalniškega sistema?« je delavski svet tozda Montaža Koper 29. decembra 1983 sprejel sklep, s katerim je zadolžil delovno skupnost DO PMI, naj pripravi realno informacijo, kako sta potekala sprejemanje sporazuma o računalniško podprtem informacijskem sistemu in nakazilo sredstev.

V dopisu, ki smo ga prejeli iz delovne organizacije PMI, piše: »Kako je tozd Montaža sprejemal citirani sporazum, je razvidno iz naslednjega sklepa:

1.) DS TOZD Montaža je že na svoji 12. seji dne 24. 9. 1982 sprejel sklep št. 157 s katerim pristopa k omenjenemu SaS oz. je potrdil pristop k aneksu v aprilu 1983, vendar ugotavljamo, da le-ta do danes še ni stopil v veljavo. S tem v zvezi DS TOZD Montaža zahteva, da delavski svet SOZD analizira vzroke in objavi dejansko odgovornost v zvezi z odklanjanjem sprejema tega sporazuma.

2.) Delavski svet TOZD Montaža odobrava izplačilo združevanja sredstev pred stopanjem SaS v veljavo s tem, da se sredstva za 1982 in 1983 leto takoj nakažejo na račun Interne banke kot namenski, brezobrestni depozit, strokovne službe in DPO v okviru SOZD pa so dolžne zagotoviti veljavnost SaS najkasneje do sprejema zaključnih računov za leto 1983.

3.) Z ozirom na to, da je TOZD Montaža pristopila k SaS že v septembru 1982, SaS pa do danes še ni stopil v veljavo, delavski svet smatra, da TOZD Montaža v nobenem primeru ne more biti krivec za zakasnelo plačilo sredstev ter s tem v zvezi odklanja pokrivanje stroškov financiranja.

TOZD Montaža je v času od 24. 3. 1983 do 15. 6. 1983 v obliki brezobrestnega depozita tudi že združila sredstva za financiranje računalnika v višini 4,000.000 din.«

Direktorica KSS DO IMP-PMI
DRAGICA RUDOLF

•

K PISMU DELAVSKEGA SVETA TOZD MM

Vprašanje, ki ga odpira v svojem pismu delavski svet TOZD Montaža Maribor ima svojo formalno in svojo vsebinsko plat.

Najprej formalna. SaS, o katerem je govora v pismu, so v l. 1982 sprejele vse temeljne organizacije v IMP (29) z izjemo TOZD Elektromontaža, TOZD Elektrokovinar in TOZD Montaža Maribor. Te tri temeljne organizacije so sprejele sicer pozitivne sklepe, vendar z naslednjimi pogoji:

— TOZD Elektromontaža s pogojem, da se predhodno reši vprašanje sovlaganja v zemljišče za investicijo DO KLIMAT

— TOZD Elektrokovinar s pogojem, da bo ključ delitve veljal do konca izgradnje sistema in da bo prvi podsistem lociran v Mariboru (TOZD EKO je kasneje svoje pogoje umaknil)

— TOZD Montaža Maribor, s pogojem, da bo ključ združevanja uporabljen v tem SaS sprejet do 31. 12. 1983.

Ker DS TOZD Montaža obravnava svoj pogojni sklep z dne 24. 9. 1982 kot definitivni sprejem, ni razloga, da ne bi enako obravnaval tudi drugih dveh pogojnih sklepov. Zato tudi v strokovnih službah sodimo, da je sporazum že od leta 1982 v veljavi.

Vsebinska plat problema pa je v tem, da je s stalnim izmikanjem, postavljanjem in spreminjame pogojev za sprejem (tako npr. Zbor delavcev dne 25. 4. 1983 potrdi SaS s tem, da je potrebno kot osnovo za delitev združenih sredstev upoštevati Zaključni račun za l. 1982« — torej spet »inovacija« sporazuma) TOZD Montaža Maribor zaslužila na račun ostalih temeljnih organizacij, ki so pravočasno izpolnile svoje obveznosti, najmanj 2,013.934 dinarjev. Zato menimo, da je sklep o revalorizacijiineizpolnjenih obveznosti, ki ga je sprejel delavski svet SOZD, popolnoma upravičen in v skladu s samoupravno ter poslovno moralo. Drugačno stališče bi pomenilo, da kaznujemo vse tiste, ki so korektno izpolnili svoje obveznosti. Drugačno stališče bi pomenilo tudi, da proglasimo za neveljavno referendumsko odločitev delavcev v IMP, da s skupnimi močmi izgradimo sodobnejši računalniški sistem in s tem izboljšamo učinkovitost našega poslovanja, torej odločitev, ki se že realizira z dobavami računalniške strojne in programske opreme.

Zato so stališča delavskega sveta TOZD MM izražena v pismu nesprejemljiva, informiranje delavskega sveta s strani odgovornih poslovodnih delavcev pa, nekorektno.

UROŠ KORŽE

Vsa dokumentacija je na vpogled v plansko analitski službi SOZD.

KAJ LAHKO NAREDIJO DELEGATI? ● KAJ LAHKO NAREDIJO DELEGATI? ● KAJ LAHKO NAREDIJO DELEGATI? ● KAJ LAHKO NAREDIJO DEL

Jih sploh poznamo?

Ko smo se na seji uredniškega odbora pogovarjali, katere teme naj poudarimo v pripravah na letošnje volitve, smo menili, da bi bilo prav predstaviti delegate, ki nas predstavljajo navzven v raznih skupščinah in drugih institucijah.

Delegati v skupščinah občin in samoupravnih interesnih skupnosti imajo štiriletni mandat, torej na tem področju letos ni bilo volitev. Pa nič zato, smo rekli. O njihovem delu, problemih in možnostih smo doslej bore malo pisali, kar pa ni prav.

Pisali bomo torej o naših delegatih v družbenih institucijah — pa ne le v skupščinskem sistemu, pač pa tudi v raznih poslovnih skupnostih, pa v družbenopolitičnih organizacijah in še kje, skratka povsod, kjer ima IMP svoje delegate. Seveda s tremi pogovori tega področja še zdaleč nismo izčrpali, zato boste lahko to rubriko srečali tudi v naslednjih številkah. Pa tudi z vsemi našimi predstavniki se ne bomo mogli pogovarjati, saj jih je ogromno — od občinskih skupščin, sisov, pa raznih drugih interesnih skupnosti (da omenimo samo siseot!) in tako naprej.

Pri tem pa je uredništvo imelo tudi nekaj težav. Marsikje namreč sploh ne vedo, kdo so njihovi predstavniki v raznih institucijah. »Ali veste, koliko jih je?« so nas vprašali. »Pa ja ne mislite, da bomo vodili evidenco o vseh?«

Mi seveda mislimo natanko to. Če že volimo ali imenujemo svoje predstavnike v kakršne koli institucije, je potem najmanj, kar bomo še naredili, da si zabeležimo, kdo nas kje predstavlja, še zlasti v tistih institucijah, ki kar močno vplivajo na naše poslovanje (npr. siseot, banke).

Razen tega ta evidenca sploh ni tako zahtevna stvar, smo se prepričali v delovnih organizacijah PMI in Promont, kjer imajo spiske vseh svojih predstavnikov, ki jih stalno ažurirajo.

Je pa to pomembno. Kajti večina delegatov pravi, da je danes težko biti delegat. Delegat v skupščinah težko prodre s svojimi idejami, vse več je tudi interventnih zakonov in odlokov, o bistvenih zadevah se ne odloča v skupščini. In ko delegat še v svojem okolju vidi, da njegovo početje pravzaprav nikogar ne zanima, se seveda vpraša, kakšen smisel ima sploh to njegovo delegatstvo.

Kaj lahko naredijo delegati in česa ne morejo pa je bila tudi tema naših pogovorov.

LOJZE JAVORNIK

Dokler bo praktična korist zapostavljena, bo slabo

Miklavž Kržan zastopa IMP kar v dveh posebnih raziskovalnih skupnostih — in sicer v posebni raziskovalni skupnosti za gradbeništvo, kjer je tudi vodja 24. delegacije uporabnikov, ter v posebni skupnosti za energetiko. V okviru gradbeniške skupnosti predseduje programskemu odboru za tehnične naprave v stavbah, poleg tega pa je tudi član odbora za energetiko.

Že na začetku pa me je opozoril: »Veste, jaz marsikomu nisem preveč priljubljen, ker stalno opozarjam na nesmisle pri delovanju raziskovalnih skupnosti.«

Takole pravi Miklavž Kržan: »Tisti, ki so zasnovali organiziranost raziskovalne dejavnosti, so dokaj togo ogradili področje raziskovalnega dela. Razdelili so ga v pristojnost temeljne in številnih posebnih raziskovalnih skupnosti. V temeljni raziskovalni skupnosti naj bi se reševale samo tiste naloge, ki bodo prinašle teoretična spoznanja. Čim se pojavi predlog raziskovalne naloge, ki naj bi imela kakršen koli pridih praktične uporabnosti, pa pravijo, da ta ne sodi v temeljno, pač pa v posebno raziskovalno skupnost. Težava je v tem, da se denar deli na temeljno in posebne raziskovalne skupnosti po posebnih ključih tako, da ga zelo malo ostane za tiste naloge, za katere smo posebej zainteresirani. Konkretno: Vsi člani panoge tehničnih naprav v stavbah smo lani za raziskovalno skupnost prispevali okrog 30 milijonov dinarjev, v svoji posebni raziskovalni skupnosti pa smo lahko koristili le okrog 2 milijona. Tako je, ker moramo zagotoviti tudi denar za temeljne raziskave, pa tudi za vsa tista področja posebnih raziskovalnih skupnosti, ki niso akumulativna od sociologije in politologije, do raziskav na področju zgodovine delavskega gibanja in splošne ljudske obrambe.«

Pravite torej, da so praktične raziskovalne naloge zapostavljene. Toda v zadnjem času vendar poslušamo usmeritve, da morajo raziskovalne naloge prinašati praktične učinke, pa tudi kritike, da z družboslovnimi raziskavami ne smemo pretiravati. Se te usmeritve že kaj odražajo v delu raziskovalne skupnosti?

»Nič takšnega ne opažam, ravno nasprotno: Sredstva vseh posebnih raziskovalnih skupnosti uporabnih ved se krčijo. Če uporabniki vprašamo, zakaj ni denarja za naloge, ki se nam zdijo potrebne, dobimo odgovor, naj bi delovne organizacije vse tiste naloge, ki se neposredno tičejo njihovega razvoja, reševale z neposredno menjavo dela, torej ne preko sisa, pač pa z neposrednim naročilom pri tisti strokovni instituciji, ki lahko določeno nalogo opravijo. Je pa res težava, ker so v posebni raziskovalni skupnosti organizacije z različnimi interesi in je težko najti skupni imenovalec. Posebna raziskovalna skupnost za gradbeništvo je za srednjeročno obdobje 1981—85 opredelila 40 za vse sprejemljivih nalog, toda denarja je bilo vsega za sedem nalog.«

Kakšne pa so te naloge?

»Večina jih je s področja regulative in sicer: Predpis o načinu izdelave in vsebini projektne dokumentacije, osnove za predpis o dokumentaciji, ki naj spremlja gradnjo, osnove za predpis o primopredajni dokumentaciji, metodologija primopredjanih meritev, montažne mere in odmiki za sanitarne predmete in ogrevala, predpis o minimalni potrebni opremljenosti stanovanj z elektroinstalacijami in osnove za računalniško obdelavo enotnih popisov del.«

To so torej različni predpisi. Toda ali je to res tista raziskovalna dejavnost, ki bo omogočila razvoj naše panoge?

»Res, potrebovali bi dosti več, toda nekje je treba začeti. Ker ni nobenih predpisov, je bilo treba začeti s tem, da se najprej sploh dogovorimo, kako naj se dela in kje. Pomembno pa je tudi, da so to naloge, za katere so zainteresirana vsa podjetja.«

Prej bi rekel, da so zanje zainteresirani predvsem naročniki, saj gre za opredelitev standardov, kako naj instalater opravi svoje delo, kakšno dokumentacijo naj preda in podobno. Ali imam prav?

»Sploh se ne strinjam, da ti predpisi ščitijo samo investitorja. Tudi za izvajalca je še kako koristno, če vnaprej ve, kako in kaj mora narediti in kako bo njegovo delo ovrednoteno. Ti predpisi so v obojestransko korist. Kar spomnimo se, kolikokrat smo morali z meritvami dokazovati, ali smo na objektu izpolnili zahtevane parametre.«

Omenili ste načelo, naj bi delovne organizacije svoje razvojne probleme reševale v neposrednih stikih z raziskovalnimi institucijami. Ta, kot pravijo, neposredna svobodna menjava dela, je zadnje čase zelo propagirana oblika. Toda ravno v gradbeništvu pravijo, da je eden najhujših problemov v različnosti pristopov. Vsak proizvajalec opreme in materialov ima svojo tehnologijo, prav tako vsak izvajalec. Ni enotnih standardov, ni univerzalnih rešitev, zato pravijo, da je gradnja dražja, kot bi bila. S tem, ko pravijo, naj vsak rešuje tehnološki razvoj po svoje, pa naravnost silijo organizacije v raznovrstne pristope?

»Saj bi lahko skupne razvojne programe naročali preko splošnega združevanja za gradbeništvo in industrijo gradbenih materialov pri gospodarski zbornici Slovenije, če jih ne moremo preko posebne raziskovalne skupnosti. Toda če nimaš vpliva na zasnovo in izvedbo raziskovalnih nalog in če vnaprej veš, da boš dobil izdelek, ki ne bo za nobeno rabo, potem je tvoj interes, da za takšne raziskave združuješ čim manj. Edina učinkovita pot je, da za razvoj skrbiš sam. Razvoj pa je potreben zlasti v sedanjih časih, ko je konkurenca vse hujša, kajti samo razvoj ti daje prednost pred drugimi.«

O raziskovalnih institucijah pa nimate nič lepega mnenja. Ali res ne moremo od njih pričakovati nobene koristi?

»Če se obrneš z neko nalogo na raziskovalno institucijo, se pokaže, da nima potrebne opreme in jo moraš kupiti. Mi v bistvu tako gradimo laboratorije na drugih institucijah. Vse to plačamo, da dobimo elabórat, ki je lahko dober ali pa tudi ne. Razen tega nimamo vpliva na to, kako bo raziskovalec uporabljal znanje, ki ga na ta način pridobi.«

Razumljivo je, da se rezultati raziskovalnih nalog, ki jih izvajajo s sredstvi raziskovalnih skupnosti, javni. Ampak če mi direktno naročimo nalogo, jo plačamo in morda celo kupimo opremo, potem najbrž imamo pravico zahtevati, da ostanejo rezultati izključno za nas?

»V praksi ni čisto tako. Nihče ne more preprečiti našemu partnerju, da ne bi izkušenj prenesel drugam. Poznam primere, ko strokovnjaki pomagajo drugim organizacijam reševati podobne probleme, kot so jih raziskovali za nas — ne sicer slovenskim organizacijam, pa zato organizacijam iz drugih republik. Upoštevajte še to, da raziskovalec, s katerim sodelujemo, spozna naš način dela, naše prednosti in slabosti, in pomislite, kaj lahko pomeni, če pridejo ti podatki v roke konkurenci! Zato pravim, če res hočemo nekaj delati, moramo to delati sami.«

Torej naj si IMP od posebne raziskovalne skupnosti ne obeta dosti?

»Obeta si lahko, da bo denar, ki je dodeljen posebni raziskovalni skupnosti, optimalno uporabljen. Zato smo tam kot delegati uporabnikov. Na porabo v temeljnih raziskovalnih skupnostih in na vseh drugih področjih pa nimamo nobenega vpliva. Skratka, od raziskovalne skupnosti, kakor je organizirana danes, ne moremo dosti pričakovati.«

In zakaj od raziskovalne skupnosti ne moremo dosti pričakovati? Glavni vzrok je najbrž, da v celotni družbi še nismo opredelili pravega odnosa do raziskovalnega dela.

»Poglejte,« pravi Miklavž Kržan. »Ocenjevalna komisija, ki ocenjuje uspešnost raziskovalnih nalog, ima poseben pravilnik, ki lepo kaže naš odnos do znanosti. Šele na sedemnajstem mestu je vprašanje, ali je rezultat te naloge patentiran, na osemnajstem mestu je, če je bil prenešen v prakso in šele v devetnajsti točki tega pravilnika je vprašanje, kakšna je bila praktična korist. Na prvih mestih in večjo težo pri ocenjevanju pa imajo vprašanja, če je avtor o svojem dognanju napisal članek, če je predaval, če je morda predaval v tujini.«

Če pri ocenjevanju raziskovalnih izsledkov bolj gledamo na to, ali so dali snov za članke v strokovnih revijah, kot pa kakšno praktično korist so prinesli, najbrž ni čudno, da se raziskovalci temu prilagodijo, oziroma je jasno, zakaj ravno uporabne naloge najprej izpadajo iz delovnih programov. Toda, ali bomo gradili svoj razvoj na člankih, ali pa morda na boljših izdelkih in učinkovitejšem delu?

L. J.

Skupnost toplotne in prezračevalne tehnike

Boris Firm, tehnični direktor iz tozda Montaža Maribor je delegat v poslovnem odboru Skupnosti združenega dela za medsebojno plansko in poslovno sodelovanje na področju toplotne in prezračevalne tehnike. V pogovoru, ki sva ga imela konec februarja, mi je povedal, da je ta

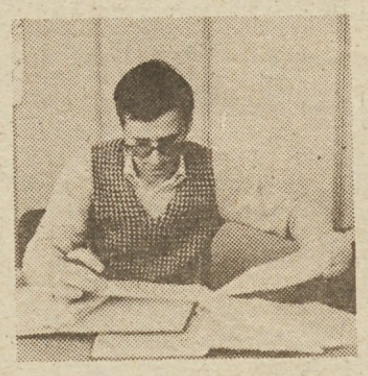

skupnost, katere članica je IMP-jeva delovna organizacija PMI s tozdoma Montažo in EKO Ptuj, regijska in sicer za podravsko regijo. V njej so poleg PMI včlanjeni ozdi TVT Boris Kidrič, Feromoto Máribor, Elektrokovina Maribor, Cevovod Maribor, mariborska Livarna. Stekle so že nekatere akcije, da bi skupnost postala republiška. V zvezi s tem so potekali že pogovori na Gospodarski zbornici Slovenije.

O vključevanju drugih IMP-jevih tozdov v to skupnost so se pogovarjali na sestanku IMP-jeve skupnosti tozdov za klimatizacijo, vendar se tozdi doslej za to še niso odločili. Akcija za ustanovitev te podravske skupnosti, je dejal Boris Firm, je trajala precej časa. Z vsemi formalno pravnimi akti je bila ustanovljena v začetku leta 1982. Organi te skupnosti so zbor delegatov kot najvišji organ, poslovni odbor in koordinacijski odbori in sicer odbor za tehnično programski razvoj, odbor za plan in raziskavo tržišča, odbor za samoupravna razmerja in koordinacijski svet.

Kaj pa ta skupnost dela?

»Ustanovljena je bila predvsem z namenom, da bi podpisnice usklajevale svoje srednjeročne razvojne plane — to se pravi, da bi skupno načrtovale razvoj, skupno nastopale na domačem in tujem trgu, da bi se dogovorile o nadomeščanju opuščenih proizvodnih programov in se dogovorile za področje in obseg sodelovanja v plasmaju posameznih proizvodov.«

Kaj je bilo doslej že narejenega?

»Največ je doslej napravil koordinacijski odbor za tehnično programski razvoj, ki je v okviru svojega dela izdelal pregled obstoječih proizvodnih programov članic skupnosti, izdelal je koncept projekta osnovnega proizvodnega in aplikativnega razvoja toplotne in prezračevalne tehnike, napravil pregled prekrivanja proizvodnih programov članic. Stekle so že nekatere akcije med udeleženkami skupnosti pri izdelavi novih programov kot je na primer projekt Sonotherm, pa druge manjše akcije kot so razvoj novih proizvodov (Elektrokovina Maribor, TVT Boris Kidrič, PMI).

Odbor za plan in raziskavo trga je pripravil predlog tržne študije za potrebe programske in poslovne orientacije te skupnosti. Pri tem pa se je tudi ustavilo, ker so bili stroški predvidenega dela previsoki in so članice od tega odstopile. V okviru tega odbora naj bi stekla akcija o organiziranju skupnega sestanka članic skupnosti in predstavnikov Jeklotehne, kjer bi pripravili plane nabave in potrebe po materialih za letošnje leto.

Sprva je teklo delo te skupnosti precej počasi, saj se je skupnost predolgo ukvarjala bolj s samoupravnimi akti kot pa s poslovnimi zadevami. Zato smo delegati te skupnosti na ta račun izrekli precej kritik in zahtevali, naj začne skupnost bolj pospešeno voditi tiste akcije, za katere je bila ustanovljena ter tudi zahtevali, da bi bilo več skupnih aktivnosti, ki bi dali pozitivne rezultate.

Glede rezultatov te skupnosti menim, da je vse odvisno od angažiranosti predstavnikov posameznih članic skupnosti. Po zadnjem sestanku zbora delegatov pričakujem, da se bo stanje izboljšalo in bo skupnost opravičila svoj namen.«

Kakšna pa je finančna udeležba članic do te skupnosti.

»Vse članice pokrivajo stroške sekretarja skupnosti in sicer stroške sekretarja skupnosti pokrivajo 50 odstotkov po linearnem delu, to pomeni, da se polovico stroškov deli med članice linearno, druga polovica stroškov pa po relativni del — to se izračuna za vsako članico posebej, na osnovi njenega letnega prihodka iz dejavnosti, ki zajema toplotno in prezračevalno tehniko.

Stroške sekretariata pa potrjujejo članice na osnovi planov sekretariata in poročil o opravljenem delu.

Sekretariat mora vsako četrtletje poročati poslovnemu odboru skupnosti o opravljenem delu in o gibanju stroškov.«

Čigava stališča in mnenja prinašate na seje poslovnega odbora skupnosti in komu poročate o delu in o sklepih s sej?

»Stališča za seje oziroma mnenja dobivam iz posameznih strokovnih služb tozdov, ki so včlanjeni v omenjeno skupnost. O delu tega odbora, katerega delegat sem, pa poročam delavskemu svetu tozda in strokovnemu kolegiju tozda Montaža.«

M. F.

Skrajšati čas priprav za gradnjo objektov

Direktor tozda OV Janez Jernejc, ki je delegat poslovnega odbora republiške Skupnosti združenega dela za mesebojno plansko in poslovno sodelovanje pri graditvi stanovanj in drugih objektov, meni, da sozd ni izbral prav, ko je njega imenoval za delegata v to skupnost, saj bi bolje izbral, če bi imenoval nekoga iz Inženiringa, kjer je koncept dela bližji konceptu dela te skupnosti.

Kot je povedal v najinem pogovoru, je članic te skupnosti, ki je bila ustanovljena novembra 1982, precej. Sprejet je bil samoupravni sporazum o ustanovitvi skupnosti, ki ga je s strani IMP-ja podpisal generalni direktor sozda Franc Kumše. Prva seja poslovnega odbora te skupnosti pa je bila šele maja lani.

»Skupnost sedaj šele oživlja,« je dejal Jernejc. Sedaj je pripravljen predlog samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med udeleženci te skupnosti in delavci Gradbenega centra Slovenije. Sporazum naj bi opredelil vrsto nalog, ki jih Gradbeni center opravlja za to skupnost. Obsega še osnove in merila za pridobivanje dohodka Gradbenega centra Slovenije, njegove pravice glede odločanja o raznih zadevah skupnosti in o uporabi sredstev v zvezi z opravljanjem njenih del, temeljne pogoje glede strukture opravil, kvalifikacijske strukture kadrov v Gradbenem centru v zvezi z izvajanjem nalog za to skupnost ter odgovornost Gradbenega centra za opravljanje nalog za omenjeno skupnost itd.

Dobil sem predlog tega sporazuma s priloženim spremnim dopisom, s katerim se obračajo name kot delegata s prošnjo, naj predlog sporazuma pregledam in dam nanj pripombe. Mislim, da bi moral poleg mene še nekdo v sozdu, katerega delegat sem, pregledati ta samoupravni akt in dati nanj pripombe. Vprašanje je, kje naj bi se izvedla javna razprava za ta sporazum, ali na kolegiju sozda, ali kje.

K predlogu sporazuma je priložen predlog programa del in finančni načrt za izvajanje nalog skupnosti za letošnje leto. Iz programa sledijo tudi finančne obveznosti članic te skupnosti — se pravi pokrivanje stroškov za opravljeno delo skupnosti.

Doslej je imel poslovni odbor tri seje, kjer smo obravnavali osnutek sporazuma, družbeni dogovor o oblikovanju cen v stanovanjski graditvi, akcijski program za uresničitev izgradnje 58.000 stanovanj za obdobje od 1981 do 1985, organiziranje članov skupnosti za pridobivanje del na domačih in tujih trgih.

Delo te skupnosti je po mojem mnenju šele na začetku; rezultati se bodo pokazali šele mnogo kasneje. Mislim, da bi bilo že veliko narejenega, če bi dosegli, da bi se skrajšal čas priprav na gradnjo objektov — to je investiranje, dokumentacija (gradbeno, lokacijsko dovoljenje). Druga stvar je racionalizacija gradnje, standardizacija, tipizacija objektov.«

M. F.

ZAHVALE

Ob smrti svojega dragega očeta se iskreno zahvaljujem sindikalni organizaciji tozda Klima montaža ter sodelavcem za darovano cvetje, izraze sožalja in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Boris Kamenar

Ob izgubi svojega dragega očeta Stanislava Robide, se najlepše zahvaljujem vsem sodelavcem in tozda Ogrevanje vodovod, posebno pa še osnovni organizaciji sindikata za podarjeno cvetje, izrečeno sožalje ter spremstvo na njegovi zadnji poti.

Tadej Robida

Ob smrti dragega očeta Ivana Žagarja se iskreno zahvaljujem IO OOS delovne skupnosti Promont, ter sodelavcem in znancem za darovane vence in izrečeno sožalje v najtežjih trenutkih.

Jože Žagar

KAKO DELAJO NAŠE KOMISIJE ZA INOVACIJE? ● KAKO DELAJO NAŠE KOMISIJE ZA INOVACIJE? ● KAKO DELAJO NAŠE KOMISIJE ZA INOVA

Zadnje čase smo v Glasniku razvojni dejavnosti posvetili precej pozornosti. Pisali smo o novih izdelkih, o delu razvojnih oddelkov, o vlaganjih v razvoj.

Danes objavljamo temo, ki dopolnjuje dosedanje pisanje o razvojni dejavnosti. Gre za delo komisij za inovacije.

Pogovori v nekaterih tozdih in delovnih organizacijah so pokazali, da se pred komisijami za inovacije pojavljajo skoraj izključno le koristni predlogi, vendar tudi teh ne gre podcenjevati, saj z nekaterimi precej zmanjšamo proizvodne stroške.

Ko smo se pogovarjali s predsedniki inovacijskih komisij, smo videli, da naši delavci dajejo kar precej inovacijskih predlogov. To je sicer lepo. Toda, bodimo realni! V Panoniji so vsi koristni predlogi, ki so bili uveljavljeni v proizvodnji, lani prinesli 4,6 milijona dinarjev prihranka. To pa ni niti 4 promile lanske fakturirane realizacije...

Ker verjetno tudi drugje ni bistveno drugače, lahko rečemo, da je vpliv naše množične inventivne dejavnosti na poslovne rezultate praktično zanemarljiv.

Kaj lahko inovacijske komisije naredijo, da bi se stanje izboljšalo? Njihovi predsedniki pravijo, da praktično ničesar. V glavnem delujejo komisije kot nekakšen servis — delavec da predlog, za to določene službe pa poskrbijo, da je ta predlog uveljavljen — ali pa tudi ne — in službe tudi izračunajo vse elemente, ki določajo nagrado za inovacijo. Komisija to samo še potrdi in pošlje naprej delavskemu svetu.

Popolnoma prav imajo predsedniki inovacijskih komisij, da sami ne morejo spremeniti razmer na inovacijskem področju, pač pa je nujno sodelovanje direktorjev in vodij tehničnih služb, ter razvojnih služb. Res pa je, da lahko komisija vendarle tudi kaj naredi. V tozdu Trata — Črpalke pravijo, da traja povprečno mesec dni od prijave inovacije do njene uveljavitve v praksi. Marsikje pa traja bistveno dalj časa, tudi če za uresničitev koristne zamisli ni objektivnih ovir.

Poznamo tudi primere, ko so avtorji koristnih predlogov zgubili mnogo energije in živcev, preden so prepričali odgovorne, da so njihov predlog uveljavili. Tu pa bi jim lahko pomagale komisije in jim dale podporo.

LOJZE JAVORNIK

Klimat: Spremeniti zavest ljudi

Predsednik inovacijske komisije v Klimatu Jože Javornik je dejal, da je inovacijsko delo tisto, ki bi moralo biti v zavesti neposrednih proizvajalcev oziroma tistih, ki se ukvarjajo s pravo neposredne proizvodnje – to je delovodij.

Da bi delavce v proizvodnji spodbujali k inovacijam, pa so prav gotovo poklicani konstruktorji, tehnologi in razvijalci, ki bi morali skrbeti za to, da so postopki, predvideni z delavniško dokumentacijo, najprimernejši. Poleg tega pa je to tudi naloga ne samo članov inovacijske komisije, ampak tudi vodilnih delavcev v tozdu.

Situacija v Klimatu pa ima svojo specifiko, ki je verjetno tudi odraz stanja v preteklem obdobju, saj je v zadnjih dveh letih dobila komisija za inovacije samo en koristen predlog s področja tehnološkega postopka neposredne proizvodnje. Komisiji sta ga predložila skupinovodja Štefan Lukša in ključavničar Drago Žganec, ki sta zaposlena v oddelku toplotnih menjalnikov. Njun predlog predvideva tehnološko spremembo pri izdelavi korit za evaporativne hladilnike zraka. Predlagana sprememba predvideva izdelavo omenjenega korita namesto z varjenjem s posebnimi jezički, to je podobno, kot je rešena tehnologija pri opoščenju toplotnih menjalnikov. Prednost tega postopka je predvsem v primerjavi s prvotnim postopkom v časovnem prihranku (na en EHZ najmanj 10 minut prihranka), v prihranku materiala (varilna žica, acetilen in kisik) in v prihranjenem zdravju, ker odpade za zdravje škodljivo varjenje pocinkane pločevine.

Inovacijska komisija je na osnovi navedenih podatkov predlagala, naj se glede specifičnosti izdelka (evaporativni hladilnik zraka je namenjen izključno izvozu v države z visoko temperaturo zunanjega zraka in nizko relativno vlago, za kar ima Klimat zaenkrat podpisano pogodbo samo za približno 1400 evaporativnih hladilnikov in sicer za Irak) pripravi predlagan tehnološki postopek, če bo Klimat še pridobil naročila za izdelavo takšne količine EHZ-ejev, ki bi ekonomsko opravičevala predlagano tehnološko spremembo (izdelava novega orodja). Inovacijska komisija pa bo potem izdelala predlog za stimulacijo.

M. P.

Panonija: Lani je bilo precej manj predlogov

Komisija za inovacije v delovni organizaciji Panonija je pred kratkim napisala poročilo, v katerem ugotavlja, da so lani imeli le dve inovaciji, kar je precej manj kot prejšnja leta. Ali to kaže na zastoj, ali ni to razlog za preplah? Predsednik komisije Štefan Ferenčak pravi, da ni tako.

Praktično vse novacije, ki jih obravnava naša komisija, sodijo v kategorijo koristnih predlogov, pojasnjuje Ferenčak. Gre v glavnem za konstrukcijske predloge, ki omogočajo prihranek materiala ali hitrejše delo. V Panoniji so imeli takih predlogov precej, toda kot kaže so možnosti za izboljšave starega programa že precej izčrpali, novosti pa delavci še premalo poznajo.

Ima pa komisija devet predlogov, ki jih še ni obravnavala in ocenila. Ker so bili nekateri vloženi že lani, sem vprašal Štefana Ferenčaka ali to ne dokazuje določene počasnosti.

Predsednik komisije pravi, da bi tudi sam želel hitreje reševati inovacijske predloge, vendar pristavlja:

1.) Dejstvo, da komisija nekega predloga še ni ocenila, ne pomeni, da ga niso uveljavili. Tako je bil februarja podan predlog za boljši razrez materiala na krožni žagi, kar so takoj prenesli tudi v prakso. Malce težje pa je, kadar predlog zahteva izdelavo zahtevnejše dokumentacije ali orodij, kar seveda terja določen čas.

2.) Toda to so naloge, ki v večini primerov tečejo neodvisno od inovacijske komisije.

Glavno delo komisije je izračun nagrade, ki jo dobi avtor predloga. Za ta izračun pa komisija potrebuje podatke in sicer največkrat iz razvojno-tehnološkega oddelka. Na te podatke pa je treba včasih precej časa čakati. Toda mnogo je predlogov, zlasti enostavnejših izboljšav, ki so v praksi že zdavnaj uveljavljeni, ko o njih prvih razpravlja komisija.

So pa tudi obratni primeri, zato delavski svet, ko potrjuje predloge inovacijske komisije, vedno sprejme tudi formalen sklep, da je treba vsak potrjeni predlog tudi uresničiti. Kajti že se je zgodilo, da so na to tudi pozabili, čeprav so to že izjemni primeri, pravi Ferenčak.

Kaj pa komisija, ali je možno, da ta pozabi na katerega izmed inovacijskih predlogov?

Ne, je odločen Štefan Ferenčak. V dokaz mi je pokazal mapo, kjer skrbno hrani dokumentacijo o vseh predlogih — od prve avtorjeve vloge, do vseh nadaljnjih dokumentov.

Drugo je vprašanje nagrade, ki jo dobi avtor.

Štefan Ferenčak pravi, da so izplačila kaj različna, odvisna pa so od dejanskega prihranka stroškov, ki je posledica določenega predloga. Če predlagaš izboljšavo na proizvodu, ki se dela v veliki seriji, je lahko nagrada kar velika. Predlog, ki je morda terjal več znanja in pomeni v tehničnem smislu večji prispevek h kakovosti, pa se dela v manjši seriji, bo prinesel manjšo korist. Toda to je v sistemu, komisija na to nima vpliva.

Da smo konkretni. V zadnjih letih je dobil največje nadomestilo Ivan Cesar za svoj predlog spremembe na vlečnem drogu. Tovariš Cesar je predlog dal leta 1979, v proizvodnji pa so ga uveljavili leta 1981 in v začetku letošnjega leta so izračunali, da smo imeli v treh letih 2,570.000 dinarjev prihranka. Avtor pa je dobil v treh obrokih 249.000 dinarjev. V lanskem letu so Panoniji vse novacije vrgle 4,6 milijona dinarjev prihranka, kar je pravzaprav bore malo glede na celotni prihodek te delovne organizacije. Za izplačila so vsem inovatorjem lani nakazali 347.000 dinarjev.

Komisija za inovacije uporablja pri svojem delu in izračunavanju nagrad pravilnik, ki je bil v IMP-ju sprejet leta 1976 — objavljen je bil v majski številki Glasnika. Vprašal sem Štefana Ferenčaka, ali je ta pravilnik danes še primeren. Ali ne bi morda kazalo inovacijsko dejavnost bolj širokosrčno nagraditi, ko vendar pravimo, kako pomembna je za naš razvoj?

Štefan Ferenčak meni, da ni tako hudo. Nagrada je vedno sestavljena iz fiksnega dela in odstotka od ugotavljenega prihranka. Res je danes smešen fiksni del 200 dinarjev, toda zaradi inflacije raste tudi proizvodni prihranek. Največ predlogov je danes v Panoniji v skupinah, ki prinašajo od 100.000 do 500.000 in od 500.000 do 1,000.000 dinarjev prihranka letno. Pri prvi skupini dobi avtor 7.800 dinarjev in 12 odstotkov od prihranka, pri drugi pa 35.300 in 6,5 odstotka od prihranka.

Štefan Ferenčak meni, da je večja napaka IMP-jevega pravilnika o inovacijah nejasnost, saj nastajajo dileme kadar dajejo inovacijske predloge režijci. V takih primerih lahko pride do dileme, ali ne sodi inovacija v avtorjevo redno delo.

L. J.

Trata — Črpalke: Komisija dela hitro

Predsednik inovacijske komisije v tozdu Trata-Črpalke Janez Struna pravi, da komisija hitro rešuje predloge inovacij, če so ti manj obsežni, medtem ko druge obsežnejše počasneje rešuje.

V tem tozdu še vedno niso rešili predloga inovacije drsnih tesnil zaradi spornosti te inovacije, prav tako še niso rešili predloga inovacije za potopno črpalko P 20 E, pač pa je inovacijska komisija v tem mandatnem obdobju rešila koristen predlog izboljšave servisiranja črpalke VA 25, 32 predlagateljev Janeza Strune in Franca Mestnika, koristen predlog izboljšave obdelave ohišja za elektromotorje predlagatelja Antona Golobiča, predlog izboljšave stroja PGH predlagatelja Stojana Smodeja in Toneta Jerine ter predlog za koristno razmišljanje za sestavo CL črpalk predlagatelja Vinka Amerška.

Komisija za inovacije se čestokrat težko opredeli glede tega ali je predlog koristna ideja, koristna rešitev, tehnična izboljšava ali izum.

Po sedanjem pravilniku o spodbujanju in vrednotenju ustvarjalnega dela ima komisija možnost razpisati natečaj za eno od stopenj ustvarjalnosti inovacij. Inovacijska komisija daje delavskemu svetu predloge inovatorskega dela. Komisija spodbuja inovacije z ažurnim reševanjem predlogov. Politiko inovativnega dela pa lahko kroji s sodelovanjem pri oblikovanju predlogov za pravilnik o vzpodbujanju in vrednotenju ustvarjalnega dela. Inovacija pride v tem tozdu v proizvodnjo približno en mesec za tem, ko je inovator dal predlog komisiji.

Komisija oceni inovacijo na osnovi omenjenega pravilnika ob sodelovanju strokovnih služb tozda in strokovnih služb v okviru sozda IMP. Inovatorjem izplača tozd nagrade potem, ko jih potrdi delavski svet tozda, to pa je približno v desetih do štirinajstih dneh. Nagrade izračuna strokovna služba tozda.

M. P.

Trata — Avtomatika: Le ena inovacija

V sedanjem mandatnem obdobju komisije za inovacije tozda Trata-Avtomatika je bila izplačana samo ena nagrada za inovacijo, ki jo je tozd izplačal Jožetu Brezovšku za njegovo izboljšavo na reduktorju GS.

Inovator je namesto tesnilnega obroča uporabil domače »O« tesnilo. Odpravil je tudi zatič pri zvezi zobnika 10 koda z gredjo 8 koda. Tako je bil s to izboljšavo odpravljen uvoz nekaterih elementov za reduktor.

Kot je povedal predsednik inovacijske komisije v tem tozdu Andrej Cankar, komisija lahko le malo naredi za inovacije, saj se mora držati pravilnika o novacijah. Težko pa tudi inovacije spodbuja, ker pravilnik tega ne dopušča.

Da pride inovacija v proizvodnjo, poteče od predloga navadno od enega leta do pet let.

Komisija oceni inovacije po pravilniku o inovacijah. Inovator je za svojo inovacijo nagrajen na osnovi kriterijev, ki jih vsebuje omenjeni pravilnik. Tozd izplača inovatorju nagrado približno pet mesecev po sprejemu predloga. Nagrada je izračunana že v predlogu inovacije. Izračuna jo največkrat inovator ob pomoči strokovnih služb tozda.

Predsednik inovacijske komisije Andrej Cankar meni, da bi moral pravilnik o inovacijah vsebovati tudi določbo, po kateri naj bi se ustrezno nagradil vsak predlog, ki ga komisija prejme, če je količkaj dober, čeprav predlagana izboljšava ne bi bila vgrajena v Tratin izdelek. Tako bi se povečal interes za inovacijsko dejavnost.

Vodje oddelkov in celotno vodstvo tozda pa bi morali od delavcev zahtevati, da bi bolj inovativno razmišljali ter jih od časa do časa spomniti, da je inovacijska dejavnost delo celotnega kolektiva.

»Smatram,« je dejal Cankar, »da je delovna sobota v lanskem decembru pokazala vsem režijskim službam tozda, ki so tedaj delale v neposredni proizvodnji, dovolj pomanjkljivosti v proizvodnji, da bi lahko na osnovi teh pomanjkljivosti predlagali marsikatero izboljšavo v korist tozda.

Inovacije niso same sebi namen, zato bi se morali tisti, ki uvajajo inovacije v proizvodnjo tega zavedati. Inovacije niso kritike na posamezne oddelke, pač pa so splošna korist tozda. Menim, da noben razvijalec in tehnolog ne more že na začetku priprave nekega izdelka predvideti najboljše rešitve.«

M. P.

Tehnomont: Inovacije imajo, komisije še ne

»Pravzaprav pri naši tehnologiji nimamo veliko možnosti za inovacije,« je dejal tov. Strehovec, direktor tozda Tehnomont, ko sva se pogovarjala o možnosti izboljšanja tehnologije njihovega dela.

»Kakor veste, naš tozd izdeluje opremo za mlekarne, vinske kleti, opremo za predelavo sadnih sokov, jedilnega olja in podobno. Sodobna živilska industrija je to tehnologijo že v taki meri razvila, da o pravih »izumih« novih strojev ne moremo govoriti. Lahko pa rečemo, da so možne izboljšave ali inovacije pri posameznih strojih v sklopu cele predelovalne industrije oziroma njene tehnologije.

V začetku našega delovanja smo procesno opremo, na primer za mlekarne, samo montirali, pozneje, ko smo se odcepili od Alfa-Lavala, smo začeli tudi izdelovati posamezne dele te opreme. Seveda je to pomenilo tudi cenejšo investicijo in lažjo dobavo materiala. Danes lahko rečemo, da se je v mlekarski tehnologiji že začel uporabljati nov tip molznega stroja, ki je v celoti gledano naš proizvod. Sami smo razvili nov tip črpalke za vakuum, ki se uporablja pri večjih sistemih proizvodnje mlečnih izdelkov. Od dokumentacije pa do izdelave črpalke in vpeljave le-te v proizvodnjo, so minili samo štirje meseci. To je lep uspeh naših fantov, ki so delali na tem projektu. Dokumentacijo je izdelal eden naših kooperantov, ostalo so vzeli v roke fantje iz našega Tehnomonta in iz Livarja v Ivančni Gorici in stvar je stekla. O tem ali je to inovacija ali ne smo se posvetovali na centru za inovacije v Ljubljani, kjer so stvar sprejeli in jo ocenili kot inovacijo.

Na enih od zadnjih sej delavskega sveta smo ugotovili, da potrebujemo komisijo za inovacije ter se odločili, da jo v najkrajšem času tudi ustanovimo. Kajti glede na to, da so fantje vso zadevo izpeljali na prostovoljni bazi in da za svoje delo niso bili nič stimulirani, bi bilo prav, da se v prihodnje takim sodelavcem bolj posvetimo. Že sedaj sodelujemo z Iskro-Delto in inštitutom Jožef Štefan pri našem novem projektu. Poskušamo razviti lastni sistem za vodenje tehnološkega procesa v prehrambeni industriji. Ta sistem za enkrat dobavljamo iz tujine, upamo pa, da nam bo naše delo in dobro sodelovanje, tako z našimi tozdi kakor tudi z drugimi delovnimi organizacijami, prineslo dobre rezultate. Predvsem si želimo boljšega sodelovanja med nami samimi, med tozdi v samem IMP-ju, saj je marsikdaj prišlo do nepotrebnih razhajanj.

O tem, kako naj bi ta komisija za inovacije delovala, se sicer še nismo natančneje pogovarjali, prav pa bi bilo, da bi imeli organ, ki bi že pri delu samem ugotavljal ali je to inovacija, spodbujal in na razne načine stimuliral naše sodelavce.« je končal tov. Strehovec.

METKA BAJDA

V vseh skladiščih ležijo tudi izdelki, ki ne gredo v promet

Slabih izdelkov kupec noče niti zastonj

Čas je tako dozorel, da moramo resno misliti, pa ne trije, ampak vsi. Če ni prodaje, tudi kupovanje ne uspeva. Navadili smo se, da raje jemljemo, prodajalci smo pa še vedno slabi. Toda lahko je jokati nad tem, kdo bo pa brisal solze in dajal tolažbo s prodajo?

Kar zabolela nas je izjava poročevalca o stanju v sozdu IMP, ko smo slišali, da so »izdelki v IMP tudi taki, da bi jih kupci celo zastonj ne vzeli.« In zdaj nikar ne vprašajte, kje je tako!

V skoraj vsakem skladišču bi se našlo kaj takega, največ pa seveda pri tistih, ki bi najbolj zavpili: »Nak, pri nas pa tega ni!« V takem primeru bo bolje, da bomo držali s tistimi, ki se bodo zamislili vase in se vprašali: »Kaj ni morda pri nas kaj takega?« In šli v akcijo, da to odkrijejo. In to bo v sedanjih razmerah edino prav, ker bo letošnje leto še bolj resno in zahtevno, pa bo zato potrebna večja resnost pri delu in tudi v prodaji, kajti montažna dela, kamor smo vgrajevali naše izdelke, se bodo še zmanjšala, pri natečajih za dela v tujini pa se bomo borili s konkurenco, ki je v svetu bolj uveljavljena kot mi. Res, mnogo smo naredili v Iraku, ne moremo pa reči, da smo si to delo sami pridobili. To je šlo bolj po državni liniji, torej smo ga imeli skoraj na pladnju. Takih možnosti vnaprej pa ne vidimo dosti.

Da pa bomo ostali kolikor toliko še zaposleni doma in zunaj, bo treba odnos do dela zelo spremeniti, oziroma neprimerno zboljšati in tako kratko malo odsloviti izmed nas vse tiste, ki delajo dnevno le nekaj ur, ker nam to povzroča dražje izdelke, ki jih ne moremo prodati.

A ne samo to, tozdi v mnogih primerih ne nudijo svojih programov za leto vnaprej, da bi Marketing vedel »kaj ima«. Zdaj je vse to, bi rekli, šele v začetni fazi, in ki pa ima še to pomanjkljivost, da več tozdov dela iste proizvode, potem pa nastajajo prepiri, čigavo naj se proda, da ostro rečemo. Smo namreč v stanju, ki božanja ne pozna, ampak le uspešno delo jamči za uspeh, posebno pri prodaji v tujino. Na ta račun je izrečena tudi ocena negativna seveda, da si ne znamo ustvariti tržne strategije za uspešen način prodaje, da recimo avtomatiko v Črni gori drugače prodajamo kot v Srbiji. Do tega pa prihaja zato, ker je še vedno velik problem sodelovanja med tozdi, kako nastopati na tržišču.

In ko beremo te vrstice, se vračajmo k naslovu, da ne bi ponavljali tega, kar je omenjeno! In ne pozabimo — leto, ki ga začenjamo, ne bo dajalo receptov, ampak le zahteve, kako se mora delati in prodajati!

Težko je verjeti kakemu pisunu, ki z omenjenim znanjem poseže v take teme. Toda razmislimo o njih pa vseeno lahko!

FRAN VODNIK

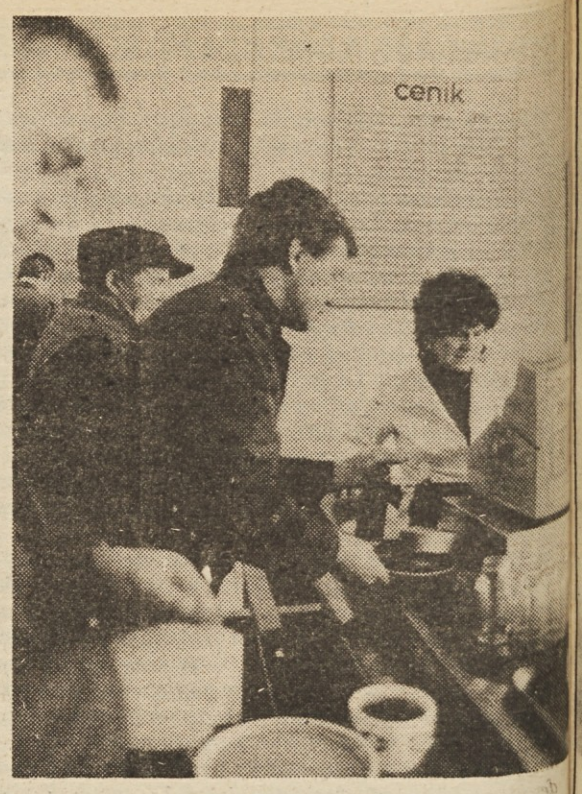

Običajen delovni dan v menzi in centralni kuhinji na Vojkovi. Zgoraj: Delavci centralne kuhinje. Levo: Menza med malico, desno: blagajna. Foto: Marija Primc.

Vsak dan pripravijo približno 1.700 toplih malic in kosil

Centralna kuhinja v Vojkovi ulici deluje od leta 1974, ko je bil zgrajen dokončni kompleks objektov za proizvodnjo na območju Vojkove.

Zgrajena je bila z namenom, da se za IMP-jeve delavce, zaposlene na omenjenem območju kot tudi za druge delavce IMP-ja, zaposlene na ljubljanskem območju, organizira kvalitetna in topla družbena prehrana. Obrat te kuhinje je dobil naziv Centralna kuhinja IMP in je bil prvotno vključen v tozd Družbeni standar, kamor je spadal do reorganizacije celotnega IMP-ja leta 1978. Po reorganizacijskih spremembah se je Centralna kuhinja vključila v delovno organizacijo Emond in sicer kot delovna enota v delovni skupnosti Emonda.

Od ustanovitve Centralne kuhinje dalje sta njen obseg in namembnost stalno rasla z vključevanjem oziroma s spremljanjem potreb razvoja družbene prehrane.

Z večanjem števila uporabnikov se je dejavnost Centralne kuhinje prilagodila številu zaposlenih IMP-jevih delavcev na ljubljanskem območju. Skušali pa so prilagoditi njeno dejavnost tudi vsem kategorijam poklicev z ustrezno kaloričnostjo hrane, za kar je bila vzpodbuda sindikata v IMP-ju in izven IMP-ja. Centralna kuhinja tudi dostavlja topli obrok hrane monterjem na gradbiščih na območju Ljubljane in bližnje okolice. Poleg tega pa Centralna kuhinja dela tudi po individualnih naročilih za pogostitve za proslave IMP-ja, za potrebe sindikalnih organizacij, planinskega društva, pevskega zbora, pa tudi za čisto zasebna praznovanja IMP-jevih delavcev. Lani je imela Centralna kuhinja letni plan realizacije v višini 41 milijonov dinarjev, ki ga je že v devetih mesecih presegla.

Centralna kuhinja pripravi dnevno 1500 toplih obrokov, 150 posebnih malic in približno 50 kosil. S toplimi maličami in z ostalimi prehrambenimi artikli pa poleg bifeja oskrbuje še 7 razdeljevalnic hrane v okviru IMP-eja in sicer razdeljevalnico na sozdu, TEN-ovo razdeljevalnico, 4 razdeljevalnice v DO IKO (Trata Avtomatika, Itak, Skip, Razvoj na Titovi 126) ter razdeljevalnico DO Promont v Črnučah (Dvigalu pa dobavlja Centralna kuhinja samo toplo malico). Poleg teh uporabnikov pa koristijo usluge Centralne kuhinje tudi zunanji odjemalci.

V Centralni kuhinji je zaposlenih 24 delavcev in sicer upravnik Jože Šubic, vodja kuhinje Marija Černe, skladiščnik, šofer-skladiščnik, vodja bifeja, kuharica I, kuharice II, specializirane kuharice, pomožne kuharice, servirke in samostojna obračunska referentka.

Centralna kuhinja je svojim delavcem omogočila, da so si z izobraževanjem ob delu pridobili delu ustrezno izobrazbo ter, da so sledili razvoju družbene prehrane v širšem smislu (izpopolnjevalni tečaji na Zavodu za napredek gospodinjstva itd.). Prav tako delavci Centralne kuhinje izmenjujejo izkušnje z delavci drugih obratov družbene prehrane.

Lani se je udeležilo izobraževanja ob delu 6 delavcev, ki so izobraževanje uspešno končali. Organizirano je bilo prek Zavoda za napredek gospodinjstva pri Gostinskem šolskem centru. V prihodnje bodo delavci Centralne kuhinje z izobraževanjem ob delu še nadaljevali.

Program dela, program poslovanja ter cenovno politiko ureja Centralna kuhinja prek sveta uporabnikov Centralne kuhinje. Člani sveta uporabnikov enote Centralne kuhinje so vsi IMP-jevi uporabniki, ki so tudi združevali sredstva za začetek obratovanja te kuhinje. Vsak uporabnik ima delegata v svetu, ki ga vodi v sedanji mandatni dobi Ivan Zoretič iz tozda TEN Telekomunikacije. Svet se sestaja 2 do 3 krat letno. Na sejah sveta formirajo in potrjujejo cene toplih malic in vseh ostalih uslug Centralne kuninje. Predlog cen in delovnega programa Centralne kuhinje pripravi strokovna služba delovne skupnosti Emonda. S sklepi sveta seznanijo prek delegatov in zapisnikov uporabnike Centralne kuhinje, ki so dolžni izvajati sprejete sklepe.

V Centralni kuhinji se srečujejo s precejšnjimi težavami, kajti hrana je čedalje dražja, za ta namen pa imajo uporabniki čedalje manj sredstev. Centralna kuhinja posluje popolnoma na ekonomski osnovi brez dodatnega financiranja. Obstaja le združevanje sredstev za obnovo in nakup sredstev večjih vrednosti (novo vozilo za prevoz hrane na gradbišča in v razdelilnice hrane, rekonstrukcija prostorov ter obnovo strojev in aparatov, za katere je zbrana amortizacija premajhna).

Glede na to, da se Centralna kuhinja sama financira, je višina režijskega dodatka zelo visoka, kajti za družbeno prehrano ni nikakršnih ugodnosti ne pri prispevkih za delavce v združenem delu, ne pri nabavi prehrambenih izdelkov. Zato delavci te kuhinje kupujejo prehrambene izdelke pri tistih dobaviteljih, ki nudijo najboljše prodajne pogoje.

Velik problem je stalno spreminjanje cen prehrambenih artiklov, ki povzročajo višanje cen uslug Centralne kuhinje. Teh pa ni mogoče spreminjati tako, kot se spreminjajo nabavne cene.

Zaradi fizične preobremenjenosti in presežene zmogljivosti tehnološke opreme Centralna kuhinja tudi ne more stoodstotno zadovoljiti vseh kriterijev sodobne družbene prehrane, saj mora zadovljiti potrebe po dopoldanski prehrani težkih fizičnih delavcev na gradbiščih in v proizvodnji ter na drugi strani intelektualnih delavcev z lažjim fizičnim naporom.

Problem centralne kuhinje je tudi v izrabljenosti aparatov in naprav, ki obratujejo deseto leto brez prekinitve razen sprotnega popravljanja.

Pojavljajo se tudi kadrovske težave, kajti veliko je izostanka z dela zaradi bolezni delavk, ki izhajajo iz delovnih pogojev (para, vročina, mraz, prepihi, hitre spremembe: mraz — vročina itd.). Problemi so okoli nadomeščanja obolelih delavk glede na to, da obsega dela ne morejo skrčiti, saj mora Centralna kuhinja zagotoviti prehrano vsem odjemalcem.

Težave so v tem, da morajo nekatere delavke prihajati na delo zelo zgodaj, še v nočnih urah, včasih že ob treh, vsak dan pa ob štirih ali najkasneje do pol petih; vendar glede na specifične pogoje dela te delavke nimajo pravilno urejene stimulacije.

Kot so povedale delavke iz Centralne kuhinje, so težave z ventilacijo, saj povzroča preveč hrupa in pihanja, zaradi česar imajo okvaro sluha in pogoste prehlade. Menijo, da bi morali ventilacijo pregledati strokovnjaki.

Glede nošenja hrane iz kuhinje za transport ni urejeno. Delavke, vroče in prepotene nosijo hrano v kantah iz kuhinje ven, ne glede na to, kakšno je vreme.

V kuhinji poleti ni prevroče, pozimi pa je mrzlo, pa še prepih je pogosto, ker ljudje odpirajo hkrati vsaj tri vrata. Delavke težko vstajajo zgodaj, vendar se zavedajo, da drugače ne bi zmogle opraviti vsega dela pravočasno. Smatrajo, da so glede na tolikšen trud premalo nagrajene.

Vodja kuhinje Marija Černe pa je dejala: »Čim se spremeni cena prehrambenih izdelkov, nas delavci takoj napadejo, ko pridejo na malico, češ spet ste podražili hrano. Seveda vmes padajo tudi žavljivke, čeprav vedo, da se povsod vse draži in da je tako jasno, da moramo tudi mi v menzi podražiti hrano. V zadnjem času se je odnos delavcev, ki se hranijo v centralni menzi, že nekoliko izboljšal. Mi se trudimo, da jim ustrežemo. Delavci izven naše menze v Vojkovi kritizirajo kvaliteto naših malic, vendar za slabo kvaliteto malic mi nismo krivi — kvaliteta malic pada s prenosom oziroma prevozom hrane v termos posodah.

Inšpekcijske službe pogosto pregledujejo hrano v naši menzi, pri čemer ugotavljajo njeno kvaliteto. Ugotavljajo vedno znova, da ima naša hrana celo več kalorij, kot je predpisano in odgovarja predpisani kvaliteti.

Z delavci pa je navadno tako, da so brez zajtrka in bi se v menzi radi najedli za ves dan, kar pa ni mogoče.

»Pri blagajni pa so problemi v tem« pravi blagajničarka Jelka Kunaver, »ker bi vsak rad prišel takoj do blagajne, vendar ko bi moral plačati, šele začne iskati p žepih denar in ugotavljati, če g sploh ima. S tem ustavi vrsto, de lavci se razburjajo in zvračaj krivdo, če se zatakne, name. Č se hrana podraži, spet vse leti n mene, ker mislijo, da smo si de lavci v menzi sami izmislili po dražitve.«

Šofer, ki vozi hrano našim monterjem na gradbišča, meni da je za delitev malic monterjem na gradbiščih slabo poskrbljeno, kajti medtem ko gradbeniki jedo v barakah, naši monterji na mnogih gradbiščih malicajo ka pod milim nebom in še to na ko lenih.

Šofer naleti na težave že n dvorišču Vojkove, kajti ko pelj hrano, ne more skozi dvorišče, ker imata Klimat in Elektromon taža tam razstavljene svoje iz delke. Čakanje, da delavci uma knejo izdelke z dvorišča, m vzame precej časa. Ker zgubljaj čas tudi monterji, ki zaman ča kajo na šoferja, ki s hrano zamu ja, je seveda spet on vsega kriv.

Kombi, s katerim vozi že 9 let je pogosto pokvarjen. Obljub ljajo mu sicer že dolgo novega, vendar o njem še ni sledu.

MARIJA PRIMC

Desno od kuhinje

Kdo so ti strastni slikarji v WC-ju?

Če bi to ne bilo res, potem ne bi mogli reči, da so ljudje tudi packe in še kaj hujšega. Doma nas večina skrbi, da imamo WC v spodobni obleki, ker nočemo, da nas bi bilo sram, če pride kdo na obisk.

V IMP imamo, kar se lepo sliši, tam na Vojkovi tudi centralno kuhinjo dobre stvari za pod zob. In ker tako mislijo marsikje, naročajo v centralni kuhinji tudi razne zakuske ob slovesnih prilikah, kot so razne pomembne seje, občni zbori in kaj še. Teh prireditev je bilo ob koncu minulega leta nekaj deset.

Ko stopiš izpod milega neba skozi glavna vrata, zaviješ nato na levo do drugih vrat, skoznje pa v jedilnico, kjer se ti nos naslaja nad prijetnimi vonjavami, če prideš ob prvem času. In splača se biti tu, ko kaj takega organizirajo. Prijetno je, pogovarja se, smeji, še kak kulturni program je zraven, glasba, pesem, skratka, lepo se da pripraviti tako srečanje.

In kako takole piješ na zdravje ali kar tako, se razume, da je treba tudi lulat. Pa jo mahneš na zahodno smer hodnika, tam desno v že ne več prijetne vonjave, pač WC. A ko si v tem prostoru, ti še tak pritisk ne more odvrniti pogleda na veliko steno z raznobarvnimi sočnimi napisi v dokaz, da so bolj pismeni kot zgovorni. Roka ne zbira sredstev: zid, vrata povsod se da napisati kaj neumestno seksualnega. Le kdo so ti junaki, ki prenašajo, da jim pod nos smrdi, pa žrtvujejo dolge minute, da z družbeno barvo,kredo ali čim drugim napišejo res razločno svoje znanje in bogastvo izrazov med preveč svobodnim delovnim časom, ki ga zapravljajo za takšne neumnosti? Ni prav da ostajajo ti umetniki anonimni, čeprav bi lahko odkrili, kje delajo, saj uporabljajo podobne barve, pa bi jim naložili po nekaj jurčkov za delo, ki bi stenam in vratom vrnilo spodoben videz! Že zaradi reda, bi se morali iti detektive, pa bi videli, katera estetika bi zmagala!

Pa še to: pisci in drugi obiskovalci teh prostorov na Vojkovi, si ne morejo niti rok umiti, kajti voda je zaprta, en umivalnik celo preluknjan.

O kuhinji in menzi na Vojkovi res lahko govorimo le dobro, kar se tiče reda in snage. Toda ta vtis je že nekaj metrov stran čisto pokvarjen. Obenem pa nastaja tudi vprašanje, če se to da popraviti. Pri ljudeh bi moralo biti to verjetno.

FRAN VODNIK

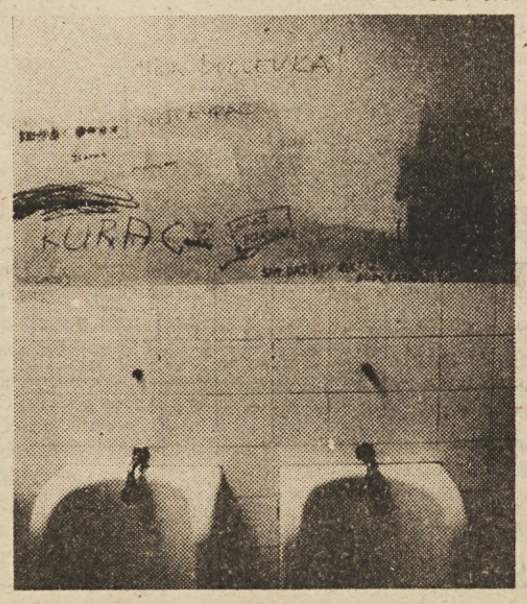

Kako s steklenicami

Tako ni samo pri nas, ampak tudi pri vas.

V spomin Stanislavu Robidi

Z žalostjo v srcu smo sprejeli novico, da je umrl naš upokojenec Stanislav Robida.

Spomin nam sega nazaj v leto 1972, ko smo se zadnjikrat srečali kot sodelavci. Tedaj se je upokojil in tesnejše vezi med nami so se pretrgale.

V IMP-ju, takratnem CKV-ju se je zaposlil leta 1948. Bil je eden prvih monterjev v IMP, ki je delal na vodovodu.

Vsa leta je delal na terenu, kar je gotovo pustilo posledice na njegovem zdravju. Delavci, ki so delali z njim, so imeli za sodelavca strokovnjaka, ki je bil priljubljen v vseh okoljih, ki je znal poprijeti za delo, ko je bil čas za to, pa se je znal tudi pošaliti. Vsem je bil poznan po svoji delavnosti in dobri volji. Prehodna zastavica - znak delovnega prizadevanja in doseženih delovnih rezultatov, je bila velikokrat v rokah njegove skupine. Preko njega je šlo mnogo rodov monterjev, na katere je znal prenašati svoje delovne izkušnje in znanje tako, da so se razvili v prave strokovnjake na področju montaže.

Tako še danes uživamo sadove njegovega prizadevanja.

Življenjska usoda je pretrgala nit njegovega življenja. Ostala so le njegova dejanja.

Vsem delavcem in sodelavcem bo ostal v lepem spominu.

Delavci TOZD Ogrevanje vodovod
IMP — DO PROMONT

Razmišljanje o dnevu žena

Ali ne moremo brez hinavščine?

Bliža se 8. marec — tradicionalni »Dan žena«, dan ko so žene deležne posebne pozornosti v službi in doma. Toda to je samo en dan v letu. Vseh ostalih 364 dni, so povprečne žene, velikokrat spregledane, pozabljene oziroma kot da sploh niso žene, temveč predmet, ki je uporaben za vse.

Klara Zetkin in njena zavzetost v Kopenhagnu je imela popolnoma drug namen za emancipacijo žena, kot se izraža danes, naj si bo v službah ali doma. Patriarhalnost pri nas še dolgo ne bo izkoreninjena. Potrebno bo še več desetletij, če ne stoletje, da se bodo uresničile Klarine zamisli — enakopravnost — mož — žena.

Samo za ilustracijo: zjutraj mož odide v službo, pusti ženo, da uredi in odpelje otroke v varstvo, ter odide še sama na svoje delovno mesto. Žena pripelje po končani službi otroke iz varstva, mož se vrne domov tako utrujen od napornega dela, da je prva njegova pot na udoben kavč, pa časopis v roke, kajti »on« mora biti na tekočem z dnevnimi novicami. Žena si medtem nadene predpasnik, skuha kosilo za vso družino. Po končanem obedu mož popolnoma izčrpan od preobilnega kosila ponovno leže, da si odpočije. Žena mora najprej pospraviti po kosilu, postoriti po stanovanju še to in ono, kup drobnih stvari, ki so za moža morda nepomembne. Medtem se otroci pripravijo pisati domače naloge, kjer mora sodelovati mati, da pripravi vse potrebno za naslednji dan.

Skratka, ne ustavi se niti za minuto, če hoče vse postoriti in pripraviti za naslednji dan. Če ji uspe do TV dnevnika vse to opraviti se usede in vsaj v grobem vidi in sliši dnevne novice, seveda, če že prej ne zaspi od utrujenosti. Mož je seveda ves nejevoljen, ker žena ne more več komunicirati z njim, ki se je popoldne lepo odpočil. Med njima nastane trenje, prilična napetost in nesoglasje, kajti mož hoče imeti na koncu koncev ženo tudi malo zase, saj je vendar njegova žena.

Ne trdim, da je povsod tako, ne zanikam, da marsikateri mož veliko pripomore ženi in se ukvarja z otroci, vendar v pretežnem delu družin pa je tako. Velikokrat opažam v službi ali pa kje drugje, samo da veliko več pomeni, če je to »on« kot če je to »ona« — čeprav je marsikatera žena bolj sposobna, najsibo na delovnem mestu ali v ostalih institucijah, kjer so prisotne tudi žene. Le moški tega podzavestno ne priznajo in ne morejo sprejeti, da je lahko ženska bolj sposobna od njih.

K pisanju me je spodbudil predlog za obdaritev žena 520,00 din. V letu 1983 smo dobile enotno 1.000 din. Po enem letu ko je 1.00 din vrednih le še slabih 500,00 din, pa so obdaritev zmanjšali za polovico, to pomeni, da bo dobila vsaka žena le 260,00 din. In kaj z njimi? Če si privoščiti v slaščičarno, naročiti eno torto, eno kavico in en sok, bo to skorajda premalo. Ne nameravam spodbijati določenega zneska za obdaritev žena, če ni več denarja, vendar pripsevek sindikata je ostal na istem nivoju, kot je bil leto poprej.

Za moje pojme je ta znesek za obdaritev le pesek v oči, da ne rečem sramoten. Zdi se mi veliko bolj smotrno, da bi žene povabili skupaj, jim čestitali in za ta denar kupili en skromen šopek, ki bi ji morda pomenil več, kot znesek, ki je določen za obdaritev. Marsikateri mož naj razmisli o tem, če pa se prišteva v drugo skupino in sodeluje pri družinskih delih so pa pohvale vredni.

VERONIKA GOLJAR.

Pripis:

Z razmišljanjem Veronike Goljar se povsem strinjam, tako z opisom položaja ženske v družbi, kot pobudo, kako naj bi praznovali Dan žena. Popraviti želim le netočen podatek, ki ga je uporabila. V lanskem letu je bil znesek za obdaritev žena po sklepu koordinacijskega odbora sindikata SOZD IMP 400,00 dinarjev (sprejet na 3. redni seji, 16. novembra 1982). Tisoč dinarjev so svojim ženskam namenili v tozdu Inženiring. Tisti, ki so se lani držali smernic koordinacijskega odbora, letos ne bodo zniževali sredstev.

LOJZE JAVORNIK

Obraz iz kolektiva: Štefan Lovrenčec iz Bliska

»Vsi vedo, da jaz nikoli ne zabušavam«

»Štefan Lovrenčec se pišem, doma sem iz Martjanec, delam pa na Blisku že 22 let,« se je predstavil simpatični Bliskov telefonist.

Za predstavitev v Glasniku ga je priporočil kolega iz Bliska, ker Štefan Lovrenčec slovi v Murski Soboti kot izredno spreten telefonist. To je seveda poklic, ki je precej skrit in se dober delavec najbrž težko uveljavi. Če nekam kličeš, ti je važno to, kar imaš sporočiti in o ljudeh, ki ti pogovor omogočijo, pač ne razmišljaš prav dosti. Ampak če ti na neki številki ni treba nikoli čakati, če te vedno pozdravi prijazen glas, se sčasoma le zaveš, da tam dela nekdo, ki zna svoj posel dobro in ga opravlja z veseljem.

Zato me je kar malce presenetilo, ko mi je Štefan Lovrenčec povedal, da to ni bil njegov prvi poklic:

»Začel sem v skladišču elektromateriala. V telefonsko centralo sem se preselil zaradi bolezni. Dobil sem namreč kilo in po operaciji so mi rekli zdravniki, da moram na lažje delovno mesto. Dal sem vlogo na delavski svet, ki mi je omogočil delo v telefonski centrali.«

Seveda se je moral Štefan Lovrenčec za to usposobiti. Obiskoval je posebne tečaje v Ljubljani in nato je moral tudi na izpitu pokazati, kaj se je naučil. Petinštirideset let je že imel (zdaj teče šesto leto od takrat) in vprašal sem ga, če mu je bilo težko študirati za tisti izpit, ki sploh ni tako enostaven, saj vsebuje tako splošne predmete od slovenščine naprej, pa tudi posebna znanja, ki jih potrebuje telefonist, da se znajde v centrali.

»Ni bilo težko, ker sem vedel, da fizično res ne morem več delati in je torej to nujno. Pa tudi veselilo me je.« Tečaj pa je bil tudi kar dobro organiziran, pokazali so jim marsikaj zanimivega in Štefan se še danes rad spomni, kako so si ogledovali Iskrino tovarno v Kranju.

O tem, da ga delo veseli, se lahko prepričaš, že ko govoriš z njim po telefonu, še bolj očitno je, ko sediš poleg njega in vidiš, kako spretno sprejema klice, vmes sam kliče številke, vedno prijazen, hiter in učinkovit. Kaj vam je všeč pri vašem delu?

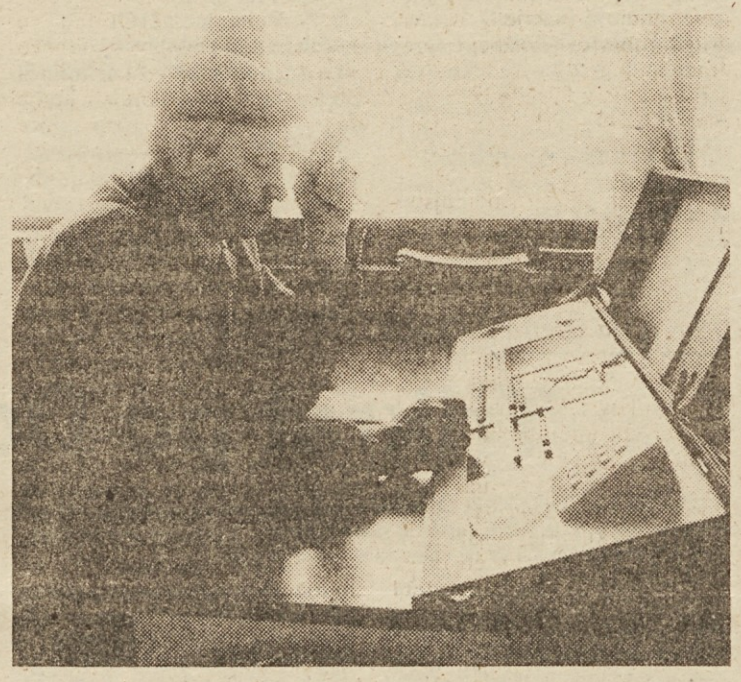

»Všeč mi je, ker imaš vsak trenutek drugo stranko. Govoriš z ljudmi, ki jih ne poznaš, vsakega moraš spoštovati. In trudiš se, da čim prej posreduješ pogovor, pa sta zadovoljna ti in stranka.«

Najin pogovor je bil pravzaprav kar naporen. Štefan seveda nima nikogar, ki bi ga nadomestil, tako so vsako vprašanje in odgovor nekajkrat prekinili telefonski klici. Od novega leta ima Bliskova centala osem zunanjih linij (prej jih je bilo pol manj), internih številk je 45, pa še to je treba upoštevati, da imajo montažno dejavnost, kar pomeni nešteto pogovorov z različnimi gradbišči. Miru res ni. Ampak Štefan je tega očitno že vajen, prav nič ni bilo videti, da ga pogovor moti pri delu. Kot da ima tudi sam v glavi centralo, ki nezmotljivo preklaplja, je sprejemal naročila, posredoval zveze in v sekundah zatišja nadaljeval misel točno tam, kjer sva bila prekinjena.

Precej živčno je to vaše delo...

»Je naporno, ne bom rekel da ni. Ampak saj ima vsako delo svoje dobre in tudi slabe strani.«

Pri delu nimate miru. Neprestano morate biti zbrani, če hočete hitro razumeti, kaj ljudje hočejo od vas. Kaj pa doma, ali po službi želite mir?

»Ko pridem domov, imam najraje, da se zbere družina in se malo pogovorimo (Štefan ima dve hčeri in sina. Starejša hči je že poročena, tako da ima tudi vnuka. Mlajša otroka pa sta doma.) Tisto, kar me teži v službi, pustim za sabo. S tem se doma ne obremenjujem.«

Skratka Štefan Lovrenčec se najrajši sprosti doma v krogu najbližjih. Posestva nima, da bi mu jemalo prosti čas, ima pa vrt, ki ga obdela za rekreacijo in seveda tudi za korist. Pa pri gasilcih je aktiven, tako da mu tudi v prostem času ni nikdar dolgčas.

In ko sva kramljala, mi je postajalo jasno, zakaj Štefana tako cenijo kot telefonista. Se razume, da kot telefonist zna interne številke na pamet (internega imenika sploh nima v centrali), ampak Štefan ima v glavi tudi številke vseh Bliskovih gradbišč, pa vrsto drugih IMP-jevih številk pa tudi druge mnoge organizacije. Ko sem sedel pri njem, recimo, nekdo naroči Varstroj Lendava in Štefan v trenutku odtipka številko. Telefonski imenik Slovenija ima, a ni videti, da bi kaj dosti listal po njem.

Očitno si tudi neverjetno dobro zapomni glasove, kar mu tudi prihrani dosti časa. »Tudi če pokliče monter po pol leta ali po enem letu, ga po glasu takoj spoznam,« pravi.

Kaj pa lahko mi, ki kličemo, lahko naredimo, da bo vam delo lažje in da bomo prej dobili zvezo?

»Povejte kratko in jasno, koga želite. In če zveze ni takoj, ne sprašujte, zakaj se ne oglasim.

Tisti čas, ko nekomu pojasnjujem, da je naročena številka zasedena, ali se na njej nihče ne oglasi, bo nekomu drugemu že lahko dal zvezo. Verjemite mi, da ne zabušavam! Zgodi se, da me včasih telefon kliče, ker moram pogledati delovni nalog, če pride tovornjak. To je namreč tudi moja skrb poleg centrale. Sicer pa jaz nikoli ne zapustim centrale.«

In po kratkem premisleku je še dodal: »Sicer se pa ne morem pritoževati nad sodelavci v Blisku. Meni nihče ne očita, kje da sem bil, če se ne oglasim takoj.

Vsi vedo, da me je že nekaj resnega zadržalo. Vedo, da jaz nikoli ne zabušavam.«

LOJZE JAVORNIK

Panonijini krvodajalci

Vsak teden jih pet daruje kri

V IMP — DO Panoniji že tretje leto deluje aktiv krvodajalcev — edini v soboški občini v delovni organizaciji. V letu 1983 so v Panoniji delavci darovali 43 litrov krvne plazme. Vsak teden se v transfuzijski postaji bolnišnice zbere po pet delavcev. Panonijini krvodajalci so sprejeli tudi delovni program za letošnje leto. Načrtujejo, da se bo po 50 krvodajalcev udeležilo akcij v aprilu in maju, nekaj kvrodajalcev pa tako prihajajo iskat, kakor potrebujejo njihovo krvno skupino. Načrtujejo tudi skupen izlet z Murinimi krvodajalci, izvolili pa so tudi novo vodstvo in aktiviste v režiji in proizvodnji, da bodo zbirali krvodajalce ob akcijah. Predsednik aktiva je Helmut Vidic.

FRKU

Vili Špilak je šel v pokoj

V bazi 20 smo se zbrali sodelavci in nekateri vodilni delavci, da bi se poslovili od našega sodelavca Vilija Špilaka, ki je po triindvajsetih letih dela v Panoniji odšel v pokoj. Tovariš Špilak je delal v skupini za montažo kotlov za predelavo živinske krme. Tudi direktor delovne organizacije Emil Zelko je izrazil Viliju priznanje za njegovo delo, tembolj ker se je vozil vsak dan z avtobusom tam daleč iz Otovec z Goričkega.

Delo mu ni bilo težko, saj ga je bil vajen. Ob slovesu smo mu sodelavci zaželeli mnogo zdravja in ga povabili naj še kaj obišče kolektiv in sodelavce.

Vili je vnet čebelar. 14 panjev ima doma in z veseljem skrbi zanje, zato smo mu kupili knjigo o čebeljarjenju. Vili pa je povedal, da so njegovi kraji znani po gobah in doma bo malo pokmetoval, tako da mu v pokoju ne bo dolgčas. In še je rekel: »Pridite me obiskat na Goričko, boste videli, kako lepo je!«

Frku

George Georgijev, amaterski slikar iz Klimata

V slikah lovi spomine na otroška leta

V prvi polovici februarja je v jedilnici Centralne kuhinje v Vojkovi ulici razstavljal svoja slikarska dela slikar — samouk George Georgijev, Klimatov planer. Razstava je bila organizirana v počastitev slovenskega kulturnega praznika.

George Georgijev, kmečki sin iz južnosrbske vasi Božica, v svojih platnih s kmečkimi motivi in običaji zbuja spomine na otroštvo in na življenje na vasi.

Slikar Georgijev, ki je po poklicu strojni tehnik, je prišel v IMP pred par meseci iz Gorenja Muta. V Sloveniji pa je že 10 let.

»S slikarstvom,« pripoveduje ob najinem pogovoru, »sem se začel ukvarjati razmeroma pozno, pred kakšnimi petimi leti, ko mi je bilo 27 oz. 28 let. V osnovni šoli sem imel vedno odlično oceno iz likovnega pouka. Smatral sem, da take ocene nisem zaslužil, misleč, da nisem naredil tistega, kar bi moral in so morda učitelji drugače gledali na moje delo. Potem je prišla srednja šola, pa obdobje po njej, ko sem želel nekaj ustvariti, naslikati, a sem smatral da ne morem narediti kaj takega, kar bi ljudje ocenili kot dobro in pozitivno. Veliko časa sem imel na razpolago, a je vedno prišlo nekaj vmes, da nisem začel. Prvi pravi trenutek, da sem se le odločil za slikarsko delo, je bil ob spoznanju sedanje žene. Pri njej sem opazil sliko s pokrajinskim motivom. Tedaj sem sklenil, da bom skušal tudi jaz narediti nekaj podobnega. Zato se moja prva dela pokrajinski motivi. Sedanji motivi pa so spomini iz otroških let. To so kmečka dela, običaji, navade iz rojstnega kraja. Nameravam pa narediti nekaj slik s slovenskimi motivi. Nekaj sem jih že narisal in smatram, da so se mi zelo posrečili.

Ko sem svoja prva pokazal prijateljem, so me ti spodbudili k nadaljnjemu delu. Tako sem se začel resno ukvarjati s slikarstvom. Sprva sem se še lovil in poskušal risati še druge motive, tako tihožitje, portrete. Za sedanji stil slikanja pa sem se odločil po posvetovanju z znanim slovenskim naivcem Antonom Repnikom. Njemu se imam zahvaliti za spodbudo in dobro kritiko.

Ob delu sem svoja nova dela razstavljal na manjših razstavah zato, da bi spoznal, kaj ljudje mislijo o mojih delih, saj bi se lahko tako še bolj posvetil slikarstvu in izpopolnjeval na slikarskem področju. Doslej sem imel več samostojnih in skupinskih razstav. Večjo samostojno razstavo sem imel v Gorenju Velenje. Leta 1982 pa sem skupaj z Antonom Repnikom v Neukirchenu v Švici. Za letos me spet vabijo v Švico, da bi tam razstavljal, kamor se bom odvzal.

Moja dosedanja slikarska bera obsega 100 slik.

Veliko veselja sem imel z organiziranjem in posredovanjem kulturnih vrednot. Tako sem bil v Gorenju Muta in v krajevni skupnosti kulturni animator.

Za v prihodnje imam velike načrte. Hočem se čimbolj izpopolniti kot slikar naivec in na nek način ovekovečiti stvari, ki se pozabljajo — to so na primer kmečka dela, običaje, navade, orodja itd.

Svoja dela želim pokazat na območju Slovenije in Jugoslavije. Koliko bom pri tem uspel, pa bo odvisno od mojega nadaljnjega dela.«

M. P.

Alkohol je nevaren človekov nasprotnik

Sla po pijači se včasih potuhne

Ko vinček govori, se marsikaj zgodi. Pijemo seveda iz najrazličnejših vzrokov. Kdor ga rad da na zob, bo že našel priliko. Toda težava je, da alkohol in delo ne gresta skupaj.

Bil je v naši sredini, recimo mu X, ki ga je po malem lomil z nihajočo delovno disciplino, si dovoljeval prijateljstvo z pijačo. Delovno mesto je bilo mesečno večkrat prazno, ker mu je bilo piti bolj užitek, kot pa delati. Pa si je ta X nabiral črne dni svojega obnašanja, dokler ni vino zmagalo nad razsodnostjo. Vrsto let v kolektivu si je tako pokvaril do — odhoda iz te sredine z vztrajno pomočjo močne pijače.

Ko pa sem ga po nekaj mesecih srečal, je bil čisto spremenjen. Iz njega je kar žarelo zadovoljstvo, kakor da je sedaj našel svoj življenjski eleksir na delu drugje. Vzroka te spremembe tudi dobremu prijatelju ni razložil. Hvalil je svoje delo drugje kot da so mu prej jemali zadovoljstvo do dela, manj plačali itd. Seveda je imel morda svoj prav, kajti zamenjati delo je za koga lahko koristno. V novem okolju lahko dobi nova spoznanja in nov delovni zagon. Toda če je pijača zraven, je to lahko zelo kratkotrajno. Želja po alkoholu se za nekaj časa potuhne, vendar le da se utrdi, potem pa.. Kdo pa se trdim navadam lahko odpove?

S tem ni povedano kaj dosti, le zapis je, drobec iz življenja karštevilnih primerov ob katerih bi se splačalo zamisliti.

FRAN VODNIK

Kaj lahko sami naredimo za zdravje?

Rekreacija je najboljše zdravilo

Zdravi ljudje predstavljajo za družbo, posebno našo veliko bogastvo, zato se tudi v marsikateri delovni organizaciji trudijo, da bi čimbolje skrbeli za zdravje svojih delavcev. Ta skrb pa ne more biti prepuščena le zdravnikom, pač pa je predvsem dolžnost vsakogar od nas skrbeti za zdravje.

V kolektivih se vedno bolj zavedajo, da je kontrola zdravja zaposlenih še vedno cenejša kot kasnejše zdravljenje in tudi posamezniki to cenijo in upoštevajo, napotke zdravnikov.

Da ne bo samo teorija, naj takojšen primer pove, da je imel mlad fant, strasten kadilec, kar za 37 odstotkov manjšo kapaciteto pljuč od dosti starejšega kolega, ki ne žge cigaret. Ta primerjava opozarja, kako sta oba moža različna tudi v zdravju. Tako je dognano, da se tisti, ki niso gojili nobene rekreacije po kaki operaciji 2,3 krat dalj časa zdravijo od onih, ki zdravo živijo. Torej ni zastonj ugotovitev, da kdor se ukvarja z rekreacijo, ima tudi boljše zdravje. Potrjujejo tudi podatek iz neke delovne organizacije, da so rekreativci izostajali z dela 2,8 krat manj od nerekreativcev.

Zato pa, kdor zanemarja gornje ugotovitve, si ne želi dobro, ali je vendar v tem prispevku edini namen ta, da bi svoje odmore pri delu bolje zunaj zidov uživali, se podali na športne terene, v hojo po gorah.

FRAN VODNIK

Rezultati šestih športnih iger IMP

Ekipne uvrstitve:

Skupno:

		točk
1.	Emond	2598,23
2.	Izip	2080,88
3.	Klima	1397,86
4.	Livar	1294,15
5.	TIO	1228,81
6.	PMI	1010,68
7.	IKO	905,23
8.	Promont	744,67
9.	Klimat	282,04
10.	DS SOZD	254,73
11.	Panonija	157,08

Ekipno veleslalom

1.	Emond	1571,88
2.	Izip	1413,44
3.	Klima	949,65
4.	TIO	726,31
5.	Promont	664,67
6.	PMI	633,14
7.	IKO	579,83
8.	Livar	820,52
9.	DS SOZD	254,73
10.	Klimat	188,71
11.	Panonija	157,08

Ekipno teki

1.	Edmond	1026,35
2.	Livar	773,63
3.	Izip	667,44
4.	TIO	502,50
5.	Klima	448,21
6.	PMI	377,54
7.	IKO	325,40
8.	Klimat	933,33
9.	Promont	80,00

Posamezno — veleslalom:

Ženske nad 35 let:
1. B. Frank (PMI)
2. I. Košorok (Izip)
3. M. Jurša (Emond)
Uvrščenih je bilo 10 tekmovalk.

Ženske od 26 do 35 let:
1. N. Janko (Izip)
2. M. Ramus (Promont)
3. A. Bizjak (Promont)
Uvrščenih je bilo 16 tekmovalk.

Ženske do 25 let:
1. L. Potočnik (Klima)
2. C. Bizjak (Klima)
3. D. Maver (Livar)
Uvrščenih je bilo 14 tekmovalk.

Moški nad 50 let:
1. M. Krajc (Izip)
2. J. Grčar (Emond)
3. R. Grom (Izip)
Uvrščenih je bilo 9 tekmovalcev.

Moški od 43 do 50 let:
1. A. Štrucelj (Izip)
2. A. Zeme (Klima)
3. R. Geršak (Izip)
Uvrščenih je bilo 16 tekmovalcev.

Moški od 36 do 42 let:
1. B. Sekula (Emond)
2. B. Šijanec (Izip)
3. J. Siraj (Emond)
Uvrščenih je bilo 29 tekmovalcev.

Moški od 28 do 35 let:
1. M. Miklavič (TIO)
2. D. Završčan (Emond)
3. M. Stibilj (Izip)
Uvrščenih je bilo 32 tekmovalcev.

Moški do 27 let:
1. D. Ajster (PMI)
2. J. Albreht (Emond)
3. V. Krašek (Klima)
Uvrščenih je bilo 29 tekmovalcev.

Posamezno — teki:

Ženske nad 35 let:
1. A. Smolič (Livar)
2. M. Jurša (Emond)
3. B. Frank (PMI)
Uvrščenih je bilo 8 tekmovalk.

Ženske od 26 do 35 let:
1. V. Vrabič (IKO)
2. I. Pušaver (Emond)
3. M. Fajan (Livar)
Uvrščenih je bilo 5 tekmovalk.

Ženske do 25 let:
1. N. Babnik (IKO)
2. D. Maver (Livar)
3. T. Bergant (Izip)
Uvrščenih je bilo 7 tekmovalk.

Moški nad 50 let:
1. J. Selan (Emond)
2. D. Suhelj (Klima)
3. J. Asl (PMI)
Uvrščenih je bilo 8 tekmovalcev.

Moški od 43 do 50 let:
1. A. Novoselec (Emond)
2. E. Jereb (TIO)
3. A. Strehovec (IZIP)
Uvrščenih je bilo 10 tekmovalcev.

Moški od 36 do 42 let:
1. P. Dornik (Izip)
2. M. Grom (Klimat)
3. M. Žagar (Emond)
Uvrščenih je bilo 15 tekmovalcev.

Moški od 28 do 35 let:
1. D. Plut (Izip)
2. S. Velikajne (TIO)
3. A. Mele (Izip)
Uvrščenih je bilo 14 tekmovalcev.

Moški do 27 let:
1. B. Hočevar (Livar)
2. P. Gostiša (TIO)
3. B. Bajt (TIO)
Uvrščenih je bilo 16 tekmovalcev.

Obvestila Planinskega društva IMP

8. aprila na Ključ!

Planinsko društvo vabi vse člane društva in sploh vse člane delovnega kolektiva na tradicionalni izlet na Ključ, ki bo v nedeljo, 8. aprila 1984. Zborno mesto je na ljubljanski avtobusni postaji na številki 26 ob 7. uri!

Vidimo se na Ključu!

31. marca od Trojan do Radomelj

V soboto, 31. marca vabijo naši planinci na izlet od Trojan do Radomelj. Zbor je ob 5.30 na avtobusni postaji. »Ampak bodite točni,« opozarja Oča, ki bo vodil ta izlet »Tokrat ne bomo nikogar čakali, kajti čaka nas okrog enajst ur hoje.«

Pot ni težka, je pa to najdaljša etapa Poti spominov NOB v občini Domžale in torej primerna za vztrajne hodce. Tisti, ki so januarja in februarja prehodili prve tri etape Domžalske poti, bodo s tem zadnjim izletom napolnili knjižico z žigi in si prislužili značko.

L. J.

Kdor želi na Mont Blanc, naj plača prispevek!

Kot ste lahko prebrali v programu PD IMP, je letos spet v načrtu izlet v tuje gore — in sicer na Mont Blanc. Planinsko društvo poziva vse, ki bi se tega izleta radi udeležili, naj do 31. marca nakažejo 1.000 dinarjev na žiro račun planinskega društva IMP — št. 50102-678-43117, ali pa jih vplačajo blagajničarki društva Marji Jelačič. Društvo zbira te prispevke, da bo lahko začelo organizacijske priprave za ta izlet. Podrobnosti o izletu na Mont Blanc bodo objavljene v naslednji številki Glasnika!

Pa še opozorilo! Za ta izlet verjetno ne bo oprostitve depozita, zato naj vsak udeleženec prihrani depozita prost prehod meje — ali pa plača depozit.

UO PD IMP

Z občnega zbora pevskega društva

Temeljita strokovna priprava programa

Člani IMP-jevega pevskega društva so imeli 24. februarja letni občni zbor, ki so se ga poleg članov moškega pevskega zbora, prvič udeležile članice ženskega pevskega zbora, ki je bil ustanovljen lani.

Na občnem zboru so izvolili novo vodstvo pevskega društva (upravni odbor, nadzorni odbor in disciplinsko razsodišče). Društvu bo predsedovala Anica Šuštar, njen namestnik pa je Jože Hočevar. Za predsednika nadzornega odbora so izvolili Mileta Proška, za predsednika disciplinskega razsodišča pa Staneta Zevnika.

Obravnavali so dosedanje delo društva, njegove uspehe in probleme, s katerimi so se srečevali pri delu, sprejeli so finančno poročilo, program dela za letos ter finančni načrt za letos.

Lani je imel moški pevski zbor 54 vanj in 16 nastopov. Na pogrebih je pel petkrat. Ženski pevski zbor pa je lani imel 21 vaj. Moški pevski zbor je sodeloval na bežigrajskem srečanju pevcev, na Kulturnem srečanju Gradbenih delavcev Slovenije v Celju in Taboru pevskih zborov v Šentvidu pri Stični. Zaradi nekaterih težav (terensko delo pevcev, odhodi pevcev na delo v Irak itd.) se je vaj moškega pevskega zbora udeleževalo samo okoli 60 odstotkov pevcev. Društvo je imelo 290.853,55 dinarjev prihodkov, odhodkov pa 108.504 dinarjev. V začetku letošnjega januarja pa so nakazali še 104.815,50 dinarjev za pianino, ki ga bo uporabljal na vajah predvsem ženski pevski zbor. Člani društva smatrajo, da so s finančnimi sredstvi gospodarno ravnali, saj so se odpovedali izletu, da so kupili pianino. Razpoložljiva sredstva so naložili v IMP-jevi Interni banki in zanje dobili obresti.

V programu dela za letos si je moški pevski zbor začrtal, da bo naštudiral 18 pesmi (10 narodnih in umetnih, 4 borbene in partizanske, 4 žalostinke) poleg teh pa še 6 pesmi za Tabor slovenskih borov v Šentvidu pri Stični, kjer bo zbor sodeloval. Štiri pesmi bo ta zbor naštudiral skupaj z ženskim pevskim zborom in jih izvajal kot mešani pevski zbor.

Ženski pevski zbor bo letos naštudiral 10 pesmi (6 narodnih in umetnih, skupaj z moškim pevskim zborom 4), poleg teh pa 6 pesmi za Tabor slovenskih zborov v Šentvidu pri Stični.

Na občnem zboru je bila izvoljena posebna strokovna komisija z nalogo, da naj pregleda vsebinsko postavljeni program, ki naj svoje ugotovitve v zvezi s programom posreduje upravnemu odboru IMP-jevega pevskega društva, ki bo končno odločal o programu.

Za uresničitev programa si je pevsko društvo za leto načrtovalo 600.800 dinarjev. Ta sredstva bo namenilo za honorar pevovodjem, pokrivanje stroškov vodenja knjigovodstva, za bančne stroške, nabavo literature, nove uniforme za nove člane, kilometrino in potne stroške, reprezentanco, družabni večer oziroma izlet — občni zbor, nepredvidene stroške, za nove obleke za ženski zbor.

Pevsko društvo se zahvaljuje dr. Francetu Pergarju, ki je kot pevovodja in kot pevec vedno pomagal pevskemu zboru, ko ga je ta potreboval.

M. P.

Planinski izleti v januarju in februarju

Trikrat po Domžalski poti

Planinsko društvo IMP je letos dalo v svoj program Pot spominov NOV občine Domžale, ki je kakor nalašč za zimske mesece. V januarju in februarju so naši planinci prehodili že tri etape te spominske poti.

Za prvi izlet po domžalski poti smo se zbrali 21. januarja ob ne preveč obetavnem vremenu. Z avtobusom smo se peljali do Domžal, kjer se nam je pridružilo še nekaj tovarišev in skupaj smo odšli proti Ihanu. Med potjo smo postali pri spomenikih, ki spominjajo na padle borce v NOV in na žrtve fašizma. Odtisnili smo si tudi žige v dokaz prehojene poti.

V Ihanu smo z glavne ceste zavili v breg po stezi, ki vodi na Tabor, kjer je spomenik v spomin na veliki ljudskofrontni shod v maju 1937.

Pot nas je po celem snegu vodila naprej proti Oklem. Prišli smo do spomenika na mestu, kjer je februarja 1944 padlo 72 borcev in aktivistov.

Murovice so 743 metrov visok hrib, znan po mnogih partizanskih bojih. Preko njih vodi pot v vas Zagorico. V tej vasi se je rodil naš veliki matematik Jurij Vega, na kar spominja njegov doprsni kip, spominska plošča in spominska soba v njegovi rojstni hiši.

Poslovili smo se od prijaznih domačinov in nadaljevali pot proti Križevski vasi, kjer smo odtisnili že četrti transverzalni žig. Ustavili smo se še pri spomeniku triindvajsetih borcev Šlandrove brigade v Veliki vasi, ki so padli avgusta 1943 na Murovici, njih imena pa niso znana.

Z velike vasi smo se povzpeli po pobočju Miklavžke gore na presedljaj Grmače. Tu smo odtisnili peti žig pri spomeniku NOV. Ker je bilo vreme slabo, smo šli takoj naprej proti Moravčam, kamor smo prišli mokri in utrujeni, saj je bila za nami skoraj osemurna pot.

Pohod sta dobro vodila Bernard Klobučar-Oča in Robert Kastelic.

Za naslednjo etapo smo se zbrali 4. februarja in spet je bilo vreme hladno in megleno. Avtobus, ki naj bi nas iz Ljubljane popeljal na Trojane, ni bil preveč zaseden, a smo komaj prišli nanj. Planinci smo vedno obloženi z nahrbtniki, okornimi čevlji in palicami, zato nas mnogi vozniki ne vozijo radi. Le z največjo težavo je Oča izposloval pri sprevodniku, da nas je sprejel v avtobus — čeprav smo plačali vožnjo kot vsi drugi.

Na Trojanah se nismo ustavili niti toliko, da bi se posladkali s krofi, pač pa smo takoj vzeli pot pod noge proti kraju Doline, kjer smo v knjižnico pritisnili žig. št. 10. Doline so sredi strmih klancev, so pa prijazen naselek, z lepo urejenimi gospodarskimi poslopji, lepimi tereni za smučanje in gostiščem, kjer ti postrežejo v vsakem letnem času.

A mi se nismo zadrževali, saj smo bili šele na začetku poti. Medtem je sonce predrlo jutranje megle in prijetno nas je grelo, ko smo hodili po rebrih, poraščenih z borovci. Zato je tam tudi vas Borje. Pot nas je vodila naprej skozi gozd in po dveurni hoji smo prišli na Golčaj, kjer smo se odžejali, pojedli nekaj iz nahrbtnikov, pri spomeniku pa odtisnili žig št. 9.

Golčaj je danes nenaseljen. Na nekdanje življenje spominjata požgana domačija in cerkvica. Spomenik nad požgano domačijo pa nemo priča o junaškem boju Radomeljske čete konec oktobra 1941, ko so borci skoraj goloroki bili neenak boj z nemškimi okupatorji.

Po kratkem odmoru in ogledu spomenika smo nadaljevali pot proti Limbarski gori. V vasi Pristava smo se ustavili pri spomeniku, ki stoji na kraju, kjer je bila preosnovana Šlandrova brigada konec septembra 1943. Tu smo odtisnili žig št. 8. Hkrati je bila to najvišja točka današnjega pohoda.

Zadnja točka naše poti je bila pri spomeniku v Hrastniku. Tu smo nemo zrli v spomenik in brali imena padlih, še bolj pa smo se zgrozili, ko smo za nekaj žrtev prebrali, da so jih okupatorji žive vrgli v ogenj pri požigu vasi. Pogovarjali smo se z vaščani, ki so nam radi odgovarjali na vprašanja, kako je bilo takrat, ko je gorela njihova vas. Res prisrčno smo se jim zahvalili za gostoljubnost, saj so nam postregli tudi s ta kratkim.

Iz Hrastnika do Moravč nam je pot kar hitro minila. Bili smo zadovoljni, da nas je Rihard Hribar po šesturni hoji ne preveč utrujene pripeljal na cilj.

Tretja etapa Domžalske poti je bila najlažja. V Mengšu smo si ogledali spomenik talcem in nato odšli proti Mengeški koči na Gobavici. Tu smo imeli kratek postanek, da smo v knjižice odtisnili žig št. 17 in spili čaj. Koča je lepo urejena, opremljena z lovskimi trofejami in planinskimi obeležji.

Šli smo naprej po gozdu do vrha Rašice. Bilo je hladno in sneg je bil zmrznjen, da smo hodili brez težav. Med hojo proti Rašici smo opazili nekaj srnadi, ki pa se je umaknila globje v gozd, čim nas je opazila.

Na vrhu Rašice (Koscev vrh) pri razglednem stolpu smo odtisnili žig št. 18. Nekaj se jih je podalo na razgledni stolp, čeprav razgled tisti dan ni najboljši. Spili smo topel čaj, toda ker v domu ni bilo zakurjeno, smo jo kar hitro mahnili naprej proti Dobenu, kjer smo si odtisnili žig št. 19. Ker je ta žig v gostišču in ker smo glavni del poti že prehodili, smo ga navlažili malo bolj kot običajno. To nam je Oča, kot vodja poti, tudi dovolil.

Zadovoljni smo zapustili Dobeno in po gozdni poti mimo gradu Jablje prišli v Trzin. Bil je že večer, ko smo se vrnili v Ljubljano. Zaželeli smo si, da bi čim prej opravili še četrto etapo in tako končali vso pot ter dobili potrdilo in značko. Izlet od Trojan do Radomelj bo planinsko društvo organiziralo v soboto, 31. marca.

In še to! Udeležba na takšnih izletih nam prinaša dvojno korist:

1. Obujamo spomine na boje NOV in tako prenašamo zgodovino na mlajše rodove.

2. Nabiramo si telesnih moči, da bomo poleti sposobni za zahtevnejše ture in tudi na delovnem mestu bomo uspešnejši.

ZDRAVKO NASTRAN

Odmev na članek »Snažilka med počitnicami«

Letos bosta koči na Veliki planini obnovljeni

Za februarsko številko IMP Glasnika je tov. M. V. napisal članek z zgornjim naslovom in v njem opisal stanje naše koče na Veliki Planini. Ugotovitve dopustnika prav gotovo držijo. Iz svojih razmišljanjih je tudi jaz sam iskal odgovore in rešitve to z mislijo, da je naš odnos do skupne lastnine na psu, zadel žebelj na glavo.

Če bi hoteli, da se razmere izboljšajo, bi morali poostriti kontrolo, ki bi morala biti redna tedenska. To pa je težko izvedljivo. Občasne kontrole reda ne naredijo. Kulture, kulturnega odnosa do skupne imovine pa ljudi učiti ne moremo, to morajo pridobiti drugje. Pred izročitvijo ključev odnos bodočega obiskovalca težko ugotovimo.

Res je, da sta obe koči na Veliki planini potrebni temeljite obnove, ki jo načrtujemo prihodnjo pomlad. Zamenjali bomo skodle na strehah, koče prebarvali, zamenjali vso dotrajano opremo, jih temeljito očistili in uredili okolico. Računamo, da bo ob boljši urejenosti tudi odnos uporabnikov nekoliko drugačen. Hkrati se dogovarjamo za ostre ukrepe proti tistim, ki bodo našo skupno imovino še naprej uničevali. Upamo, da naših delavcev potem ne bo več stiskalo v grlu, ko bodo odhajali z Velike Planine.

TONE ŠTRUC

Pojasnilo in opravičilo

Zakaj je bil Glasnik februarja brez imena?

Februarja ob izidu Glasnika smo v uredništvu dobili kar precej vprašanj, ali smo opazili hudo napako — da je naš časopis izšel brez imena.

Za napako smo seveda vedeli in sicer so jo opazili že v tiskarni, še preden so nam Glasnik sploh poslali. Tako so se opavičili in nam tudi ponudili, da celotno naklado stiskajo na novo. Ker pa bi morali v tem primeru počakati dva dni in bi zamudili izplačilni dan, na katerega je v montažnih tozdih tempiran transport našega glasila na gradbišča, smo Glasnik kljub napaki prevzeli. Pri tem smo upoštevali tudi, težave zaradi pomanjkanja rotopapirja.

S tem zapisom prenašam vsem bralcem opravičilo tiskarne zaradi napake, ki se je zgodila. Vsi, ki imamo stike s tiskarno, vemo, da tam sicer stalno kontrolirajo svoje delo. Toda napaka se očitno lahko zgodi kljub stalnemu nadzoru. Povedati pa moram tudi, da nam je tiskarna zaradi napake v februarski številki priznala popust pri stroških tiska.

In še to moramo povedati, da so nam v tiskarni Ljudske pravice šli zadnje mesece zelo na roko, tako pri tisku posebne številke v začetku decembra kot pri rednih številkah, ko so nam večkrat omogočili oddajanje poročil s sej delavskega sveta in sindikalnega koordinacijskega odbora tudi po zadjem roku za oddajo gradiva. Skratka, s tiskarno na sploh dobro sodelujemo.

LOJZE JAVORNIK

Šola v naravi

Na Vojsko bi pa še šli!

Vsako leto odidejo učenci petih razredov v šolo v naravi. Tokrat smo prišli na vrsto tudi mi. Odšli smo v počitniški dom IMP-a na Vojsko nad Idrijo.

Čeprav smo bili utrujeni od poti, smo se razživeli v lepo urejenem domu in pri prijaznih ljudeh, ki so nas obkrožali. Teden dni bivanja v tem domu nam je pomenil sprostitev in počitek.

Po sobah smo bili razdeljeni od treh do trinajstih učencev skupaj, kajti nismo bili edini v domu. To pa nam ni skalilo veselja. Smučali smo dvakrat na dan in se peljali z vlečnicama. Gledali smo tudi televizijo in v bifeju kupovali razne drobnarije. Večina se nas je na Vojskem zredila, ker so nas »pitali« z odlično hrano. Vse to priča, da je dom lepo urejen in da mu ničesar ne manjka, zato pa smo se tudi imeli tako lepo v šoli v naravi.

V šoli smo se na pouk bolj počasti in teško privajali. Ker je bil nemir v razredu, nam je tovarišica »zagrozila«, da nas bo poslala nazaj na Vojsko, takrat pa smo vsi učenci sponatano, enoglasno zakričali: »Ja, ja...!«

MAJA KUTIN, učenka 5a razreda
na O.Š. Franceta Bevka — Bežigrad

Pripis: Tale zapis, kako lepo je v šoli v naravi na Vojskem, smo dobili s posredovanjem avtoričine mamice, ki je naša delavka. Povejmo še to, da naš dom vsako leto odpira vrata tudi šolarjem. Letos se jih bo v šoli v naravi na Vojskem zvrstilo kar 350 do 400 — poleg O.Š. Franceta Bevka še idrijski, koprski in izolski šolarji.